

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

YIL : 1

SAYI : 9

EYLÜL 1962

YENİ ÇALIŞMALAR BAŞLARKEN

İÇİNDEKİLER

Sahife

İmalat ve Kontrol	3
İlm̄in ve Sinā Teknolojinin ilerlemesi için standardizasyon	4-5
Standard dünyasından portreler	7
İzmir Yağ Sanayi Semineri başarılı ve verimli oldu	8
Yurttan Haberler	9
TSE Haberleri	10-11
Standardlara aykırı hareketlerin cezaları	13
Lületaşının Standardizasyonu	14-15
Yeni Sabun Standardı ..	17
Şeftali Standardı mecburi kılındı	19
ISO, IEC Haberleri	20
Dünyadan Standard Haberleri	21
Zeytin Standardı çalışmaları	22
Amerika'da yaşı meyve ve sebze standardizasyonu ve kontrolü	23
Yeni Yayınlar	25
Fransa'da konserve kütülarının Standardizasyonu	26-27
Summary of Contents	29-32

ADAKALE SOKAK 27

ANKARA

30 Eylül 1962 tarihinde basılmıştır.

Geçen çalışma mevsiminin verdiği bazı tecrübelerle yeni yıla giriyoruz. Geçen yılın çalışmalarının gereği gibi verimli olmadığı bir gerçek. Bu yüzden, TSE Yönetim Kurulunun bir kararı üzerine Hazırlık Grubu Başkanlarına birer mektup gönderilmişti. Geçen sayımızda andığımız bu mektupta çalışmaların verimsizliğinin sebeplerinin araştırılması isteniyordu. Gene o mektupta Eylül ayı içinde yapılacak Hazırlık Grubu Başkanları toplantısında, bu verimsizliğin sebepleri üzerinde durulacağı da belirtilmektedir. Bu toplantı bu ay içinde yapıldı, olumlu bazı kararlara varıldı.

Standard yapma istekleri gün geçtikçe artıyor. Bu istekler bakanlıklardan geldiği kadar imalatçılardan da gelmektedir. Bu son sektörden gelen istekler karşılığında, standart bilincinin uyandığını göremek seviniyoruz. Ancak, bu isteklerin yerine getirilmesi gerektiğini de düşünerek üzüntü duyuyoruz. Uzuntümüz, bu istekleri yerine getirebildiğimiz zaman yok olacaktır ancak. Bunun için de çok çalışmamız gerekiyor.

Bu yıl tarımsal ürün standartları yanında sınā mamul standartlarının yapılmasına da önem verilecektir. Bunların yanında mühendislik standartları, sosyal mesken standartları da aynı önemle ele alınacak. Bütün bu çalışmada Genel Kurulun kararları gözönünde tutulacaktır elbette. Bu çalışma dönemi içinde yürürlüğe girecek Beş Yıllık Kalkınma Plâni da TSE'deki standart çalışmalarına hız verilmesini gerektirmektedir.

Bu çalışma dönemindeki çalışmaların daha verimli olacağına inanıyor, bu inanla ve TSE teknik komitelerinde görevli arkadaşlara güvenerek yeni çalışmalara başlıyoruz.

TSE

TSE Sitesi İnşaatı İlerliyor

30.8.1961 günü temeli atılmış bulunan TSE hizmet ve laboratuvar binalarının inşaatı hızla ilerlemektedir.

4 Blok halinde inşa edilmekte bulunan TSE binalarının ayırımı şöyledir.

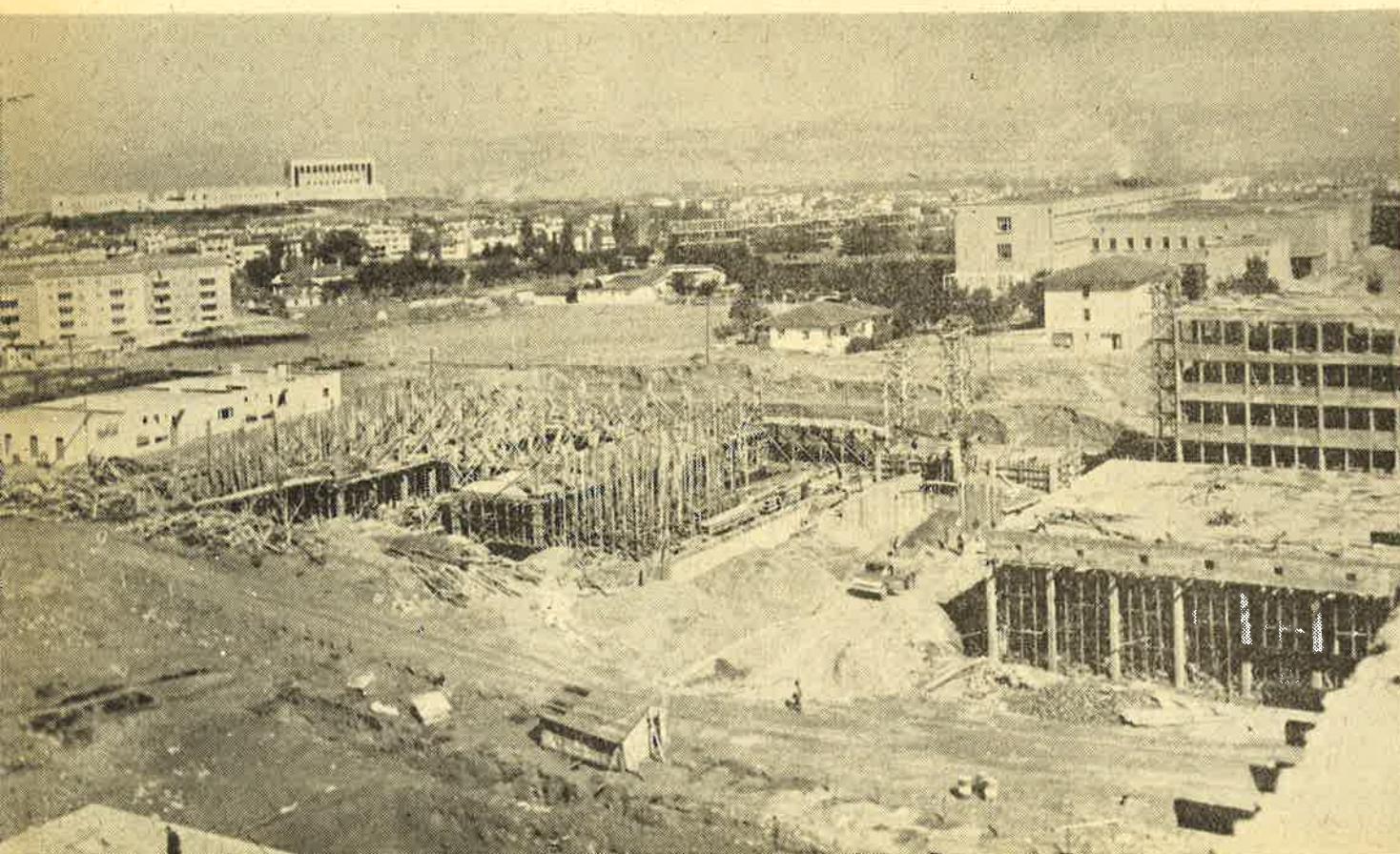
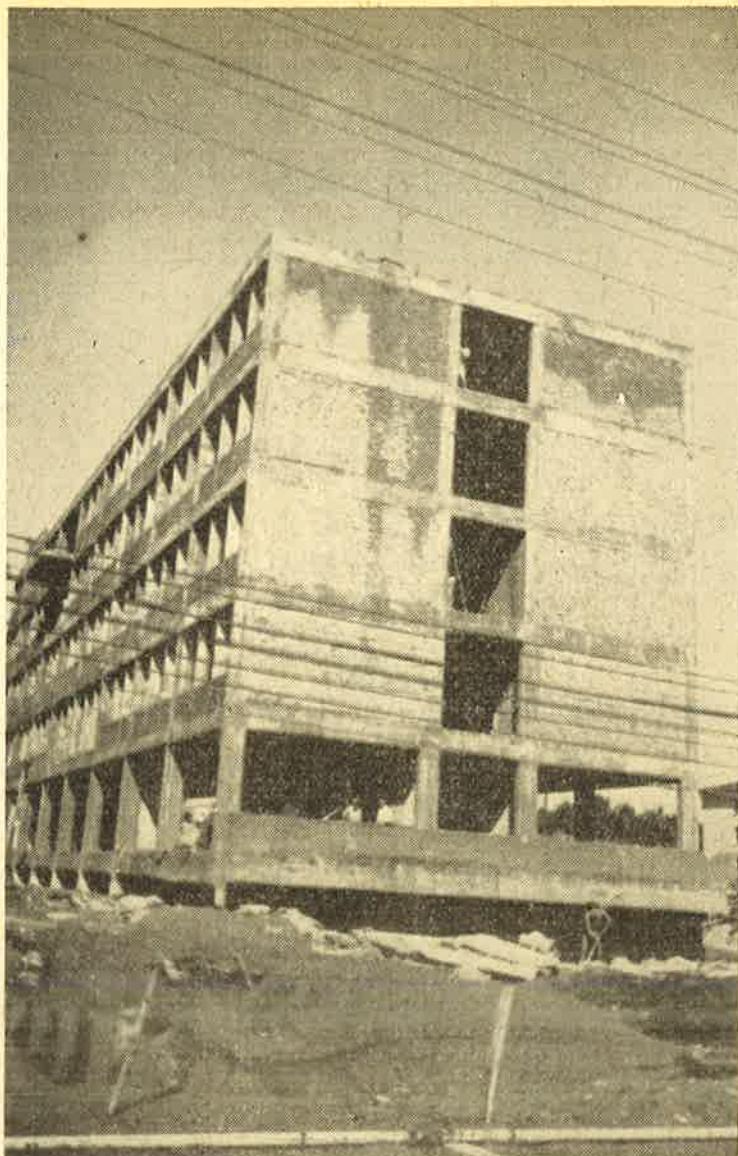
- A Bloku. Hizmet ve İdare,
- B Bloku. Konferans Salonu, Kütüphane, Matbaa ve toplantı salonları,
- C Bloku. Lâboratuvarlar(İnşaat, Makina, Elektrik),
- D Bloku. Lâboratuvarlar(Kimyevî Maddeler, Tekstil, Kauçuk, Plâstik, Deri).

Halen A Blokunda elektrik, doğrama, siva işleri, B Blokunda teras çatı inşaatı, C Blokunda son kat betonarme kalıbı devam etmektedir.

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılabileceği üzere 4 blokta da bu kış içinde çalışma imkânları sağlanmıştır. Bu yüzden kış ayları içerisinde TSE binalarının inşaatında çalışmaya ara verilmeyecektir.

Öteyandan Enstitü Laboratuvarlarının kuruluşunda çalışmalar yapacak olan Amerikalı uzman Mr. Wensel 18 Eylül günü şehrimize gelmiş ve inşaat yerinde ilgili çalışmalarına başlamıştır

(Aşağıdaki ve yandaki resimler, TSE Sitesi inşaatından 2 ayrı görülmüşü tesbit etmektedir)

İMALÂT VE KONTROL

Tahsin ÖNALP

Dr. Mühendis

Sınaî bir tesisin veya her türlü yatırımin, rekabet edebilmeye göstereceği başarı, uzun ömürlü olabilmesinin tek teminatıdır. Bir taraftan iyi kaliteli imalât, diğer taraftan bunu ucuza maledebilmek için rasyonel çalışmak her türlü yatırım yapan müessesesinin ana gâyesidir. Gayenin tahakkuku ise bizi otomatikman, imalâtı müsamahasız kontrola götürür.

Kalitenin temini, hatalı ve birbirinin aynı olan imalâtlâ mümkündür. İmalâtın kalitesi ise yapılabilen kontrol ayarındadır; şeklinde ifadesini bulan imalât ve kontrol münasebetleri rasyonel çalışmanın temelini teşkil eder. Hakkaten insan hangi hassasiyetle ölçübiliyorsa, ancak o hassasiyetle de imâl edebilir. Hâtayî yok edebilmek için önce onu tesbit edebilmek lazımdır. Müşterek çalışan parçaların ölçülerine ve kabul edilen toleranslarına göre imâl edilmeleri şarttır, aksi halde kabul edilen toleranslar muhafaza edilemezse bunların bir ünite içinde müşterek çalışabilmeleri yani fonksiyonlarını ifa etmeleri, hattâ bazı hallerde monte edilebilmeleri dahi mümkün olmayabilir. Toleransların lüzumundan fazla ufak olması bir üitede müşterek çalışacak parçaları çok kısa zamanda aşındıracağı gibi; lüzumundan fazla büyük olduğunda da parçalar daha monte edilirken sanki ömrülerini ikmâl etmiş duruma düşebilirler. Binaenaleyh kalitenin temini hassas ve doğru imalâtı gerektirir.

Rasyonel çalışabilme, münferit imalâttan vaz geçerek kalite halinde veya seri imalâta gençle mümkündür ve ancak bu sayede parçaların birbiriyle değiştirilebilmesi (austauschbar, intercihengel) temin edilebilir.

Değiştirilebilmenden kasıt imâl edilen parçaların boyut ve tolerans yönünden birbirleri arasında tecvîz edilebilir fark sağlayarak, bunların bilâhare hiçbir işleme tâbi tutulmadan birbirinin yerini almasını temindir.

İmalâttâ değiştirilebilme imkânı, yapılan parçaların belirli bir hassasiyyette yapılabilmesi prensibine dayanır. Bu sayede parçalar sonradan hiçbir işleme tâbi tutulmadan bir ünite ha-

line getirilebilirler yani monte edilebilirler. Diğer taraftan ancak böyle bir imkânla yedek parça stoku yapılabilir. Yedek parçaların kullanılmadan önce herhangi bir işleme tâbi tutulmaları bunların kalitesini düşürür ve istenen fonksiyonlarını güçleştirir; çünkü bu kabil sonradan yapılacak işleme ameliyelerinde, imalât sırasında gösterilecek ihtiyam ve hassasiyetin temini hemen hemen imkânsızdır;veyahutta bunu yapabilmek büyük bir zaman kaybı ve masrafa bağlı olur. Parçalara sonradan ege veya zımpara vurulması bile hassasiyetlerini fazlası ile zedeleyebilir.

Beraberce çalışacak parçaların aynı yerde ve aynı insanlar tarafından imâl edilmemeleri halinde de değiştirilebilmeleri yine verilen ölçü ve toleranslara uyumla veya bunların sınırları içinde kalmakla mümkündür.

Değiştirilebilme diğer taraftan geniş endüstri kollarının kullanılmasını sağlamıştır. Meselâ bilyali yataklar v.s. Bu hassâ mevcut olmasa idi bu gibi standard parçaların yapımı ve kullanılması düşünülemezdi .

Önceleri münferit imalâttâ hassasiyet konusu söyle böyle aranıyordu, böyle bir üitede beraber çalışacak olan parçaların birbirine uyuları yeter kabul edilebiliirdi; halbuki bugün her bir parça için, belirli bir ölçü sisteme göre, aranılan toleransları taşıyip taşımadığı kontrol edilebilir. Değiştirilebilmenin mümkün kılınabilmesi için her parçanın özel imalât resmine göre imâl edilmesi şarttır.

Ölçülerin kontrolünün diğer büyük bir faydası da, parçayı imâl eden işçinin üzerine aldığı görevi ne derece iyi yaptığı tesbit edebilmektir. İşçi ve iş veren münasebetlerinde imalât ölçü ve toleranslarına hassasiyetle uyulması ve böylece ortaya çıkacak olan mali küllefet karşısında kontrol görevini yapacak kişilerein keyfi hareketlerinin önlenebilmesi ve tartışma kabul etmeyecek sonuç elde edilebilmesi, gerekli ölçü metodlarının mükemmelleştirilmesine yol açmıştır. Karşılaşılan önemli dâvanın çözümü, bizi, «Sınır ölçüleri sistemi» kurulma-

(Devamı 28. Sayfada)

İLMİN VE SINAÎ TEKNOLOJİNİN İLERLEMESİ İÇİN STANDARDİZASYON

M. ROSSI

İtalyan Standardlar Enstitüsü Direktörü

Italian Standardlar Enstitüsü Direktörü M. ROSSI'nin (*) ISO TC/95 Komitesinin Torino'daki toplantısında yaptığı konuşmayı aşağıya alıyoruz.

«Modern sınaî teknoloji fevkâde produktivite ve canlılığın sırrı, standardizasyonla yaptığı işbirliğine dayanmaktadır. Bununla beraber, ilmin rolü en fazla nazarları üzerine çekip en iyi bilinen olduğu halde, standardizasyonunki daha siliktir ve daha az anlaşılmıştır.

Bir taraftan ilim, kimya sanyiinin şaşkıncı gelişmesini, nukleer enerjinin ve elektroteknığın kullanımını sağlayan yeni malzeme, teknik ve mahsullerin yaratıcısı olarak, itibar görmektedir, diğer taraftan, kökleri tarihten evvelki yani tabii maddelerin hususiyetlerinin, genç insan medeniyetinin gelişmesine yarıyabileceğinin kesfedildiği devre kadar inen ve ekseriya keyfiyeti iyi takdir edilemiyen, standardizasyon vardır.

Eğer, bugün cemiyette, ilim yenicilikleri yaratıyorsa, bunlara pratik bir kıymet kazandırın da standardizasyondur. Bir taraftan, standardların faydası, her türlü sınaî harekete yayılmakta, diğer taraftan, müsteh-

likin talep ve ihtiyaçlarının büyük bir kısmına cevap vermektedir.

Standardizasyonun rolü ilmi - teknik araştırmaları kolaylaştırmakla başlar; sırrını, kontrol edilen gökruk, zaferini seri imalat ve muvaffakiyetini de, ilmi ve sınaî gayreti insanların ihtiyaçlarına daha uygun bir hizmete hasretmesi teşkil etmektedir.

Bugün, standardizasyonun ve iki yardımcı kolumnun (basitleştirme ve özelleştirme)ının tamameh anlaşılması sunus bir önemi vardır.

Otomasyon ve nihayet hüklüm altınâ giren nukleer enerjinin sağladığı hamleden doğan yeni sınaî ihtiyat, beynelmile iktisadi gelismeye ve milletlerin hayat seviyesinin yükselmesine kuvvetle yardım etmiş ve daima edecek olan standardizasyonda köklerini bulmaktadır.

Halbuki, standardizasyon düşüncesini sadece seri imalatın avantajı olarak göstermek çok yaygın olan bir hatadır ve bu da halk efkârını yanlışmaktadır. Bu, başından bırsürü hâdiseler geçmiş eski bir hikâyedir. M. Herbert Hoover, A.B.D. Ticaret Vekili olarak 1921 - 1928 arasında, memleketin amme idarelerinin ve sanayiinin muzdarip olduğu

kayıp ve israfın panzehiri olarak, standardizasyon lehinde şiddetli bir kampanya açtı.

O vakit, memleketin mizahçılırı, Mr. Hoover'in kadın şapkalarını bir tek model üzerinden çıkararak ne elde etmeyi ümit ettiğini sorarak, onun gayretlerini güldük mevkie düşürmeye çalışıyordu. Buna da Hoover, moda yaratıcılarının fantezilerini kanatlarını yollamak niyetinde olmadığı, bunun mühendislerin adetleri arasında olmadığı, fakat modacılarla, standardizasyon ve basitleştirme sayesinde, piyasa fiyatlarından daha aşağı indirilmiş fiyatlar, kalitesi her zaman aynı ve iyi iplik ve kumaş temin etmeyi ümit ettiğini söyleyerek cevap veriyordu. Birleşmiş Delyetler «National Bureau of Economics» e göre, Mr. Hoover'in yeni fikirlerini yaydığı bu yedi sene içinde standardizasyon Amerikan sanayiine en aşağı 10 milyar dolar kazandırmıştır.

Bu kadar büyük tasarrufların nasıl mümkün kılındığı ve standardlara, bir milletin bütün istihsal sektörlerinde ve her türlü hizmet yerinde bir tek hâle getirmeye, rialetle ne kadar daha büyük tasarrufların sağlanabileceği, bu doktrine bağlı insanların kolayca cevap verebilecekleri hususlardır.

Daha fazla istihlaklı hedef tutan, ucuz fiatlarda eşyanın seri imalatı, müşteriyi memnun eden çabuk mal arzedilmesini, çeşidin azalması dolayısıyla stokların aynen azalmasına, standardize edilmiş malların kalite ve iş kıymetine karşı alıcıların gösterdiği itimat sayesinde, piyasanın genişlemesini sağlamakta-

Diger taraftan, standardlar amme menfaatine cevap verdiği zaman, imalatçı, toptancı ve müsteri arasında daha az itiraza ve kısıtlayııcı tedbirlerin çıkış tehlkesinin azalmasına, pargaların değiştirilebilir olması daha az zaman ve para kaybına, el emeğiyle daha az münakasa ya, değişik satış ve yollama sektörlerinde rasionalizasyonun artmasına yol açar.

Bununla beraber, standardizasyonun yarattığı bu ilk maddi avantajların sıralanması, herkes tarafından kabul edilebilecek standardların hazırlanışında herkesin işbirliği demek olan medeniyetin gelişmesinde oynadıkları role göre, sadece kısa bir hülsəsadır. Bir teşebbüsün hudutlarını aşamayan bir standardın, ancak bu teşebbüs için ehemmiyeti vardır. Fakat eğer, teknik veya ticari sebeplerle, aynı kola ait bir grup teşebbüs veya sanayi sektörünün tamamı tarafından kabul edilince milli bir standard olur ve beynelmili bir standard olmak için ilk adımı atarak, üniversal bir nitelik kazanır. Eğer, yarım asırdanberi bahsedilmeye rağmen bir standardın kullanımıyla mümarese elde etmeye ve umumî menfaat ve iyi hayat şartları için olan ehemmiyetini ancak bugün anlamaya başlamamış olsaydı, bu standardın mesela ticari mübadelelerde, milletlerin birbirini anlaması ve dünya münasebetlerinde ne kadar faydalı olabileceğini tahmin etmek kolay olurdu. Kısa bir muhakeme, standardizasyon doktrininden, her zaman yeni bir şey çıkarmannı mümkün olduğunu isbata kâfi gelir: bugün bir standardın tatbikiyle elde edilen tasarruf, dün göz yumulan bir israfa tekabül etmektedir. Bu gelecek için de aynıdır, yani yarın elde edilecek tasarrufun bugünkü bir israfa tekabül edeceğini söyleyebiliriz.

Istihsal sahasında, birbirine bağlı standardların yapılması demek, sadece istihsale müteallik eski meseleleri halletmek, sınai teşebbüsler arasında halâ görülen zorluk ve anlaşmazlıkların '(aynen müsteri ve mal veren arasında olduğu gibi) azaltmak demek olmayıp, fakat aynı zamanda, yeni keşif ve icatların icap ettirdiği modern tekniklerin tatbikatında olduğu gibi, yeni meselelerin tezahürüne mânî olmaktadır. Muntazam fasılalarla tezahür eden

bir meselenin, standardize edilmiş bir usul veya unsur sayesinde de gerçekleştirilen hâl tarzi, buna müteallik projenin tetkiki ve endüstriyel gerçeklestirilmesi için lüzumlu zamanı azaltır. Bu neticeye varabilmek için lüzumlu görülen standardlar mümkün olduğu nispete önceden, yanı bunların tatbikatına duyuulan ihtiyâk kendini belli etmeden, hazırlanmalıdır. Otomatik imalat çağında, standardizasyon mefhumunu en basit hâline irca için, en mükemmel montaj zincirinin, eğer yiviler birbirine uymuyorsa, bir vîdayı bir somuna takamıyaacagını söylemek yetişir.

İnsan hayatında, standard aynen bir alışkanlık değerindedir. Bu insan bir defa yürümemi, konuşmayı, hesaplamayı, ölçmeyi öğrendikten sonra, bu işler onun daha verimli işler yapmasına mânî teşkil etmez.

Aynen standardlar da; ilmî ve teknik araştırmalar yapan insan için, onu rutin çalışmadan kurtarıp yaratıcı melekelerini serbestlesiren alışkanlıklara benzinen unsurlardır ve o insanların halli lâzım gelen meselelerde sarılmaması veya hatta araştırmalarından çıkacak yeni makina veya malzeme imkânlarını hazırlamasını sağlar. Bu vaziyetlerde standardize edilmiş unsurlara sık sık bas vurmak, maliyet fiyatını düşüreceği gibi, rekabet imkâni **yaratır** ve, pratik bir misâl vermek ictâbederse yedek pargasını bulamıracı daha kıymetli ve kaliteli bir mal almaktansa, her yerde standart yedek parçasını bulabileceği bir makina veya âleti almayı tercih eden halkın arzusunu da karşılar.

Müstehlikle standardizasyon arasındaki münasebetlerde, hususi hâlden umumî hâle geggerek için, aşılmazı lâzım gelen bir tek adım vardır. Standardlar karşısında, hepimiz müstehlikiz; en küçük sanayiden en büyüğün, devletten, hussisi şahsa kadar. Fakat eğer büyük sanayi ve devlet daireleri kendi bakımlarından **standardlara** büyük alâka gösterirlerse de, buna mukabil küçük ve orta büyûklükte sanayi, tâcî, kendi sahiş ihtiyaci için alet veya malzeme satın alan müsteri, standardizasyonun, kalite, benzerlik, iş kıymeti, emniyet, dayanma ve değistirilebilme gibi, vaziyete göre kendilerine arzedilen malların niteliğini meydana getiren unsurlar üzerindeki tesirlerini ekseriya ve birçok hallerde tam değeriyle kıymetlendirmekten uzaktırlar.

Standardların değerlendirilmesinde müstehlik kitlesinin edineceği terbiye, piyasanın temizlenmesine ve bununla elde edilen gelişime sayesinde, gittikçe artan bir rekabet destekler; diğer taraftan, kalitesi, muntazaman ve dikkatle bu iş

için hazırlanmış standardlara dayanarak kontrol yapan resmî teşekkülerin garantisine sahip olmayan malların satışını veya büyük istihlak maddeleri üzerinde yaratılacak, sunî olarak yaratılan tekelciliği frenler.

Ekseriya hususi niteliği olan bu millî teşekkülerin standardları, umumiyetle, müstahsil, müstehlik, amme idareleri ve ilmî müesseselerin serbest işbirliğinin neticesidir.

İste standardlar, amme idareleri ve sınai teşekküler tarafından tamamen kabul edilmelerini intâq ettiren, kuvveti bu kendiliğinden doğan işbirliğinden kazanırlar. Tabii burada bahis mevzu olan, her memleketin kendine has ticaret ve istihsal şartlarını aksettiren millî standardlardır. Ve şurası da muhakkaktır ki, ekseriya bunların hazırlanması birçok engelle karşılaşmakta ve bunların alt edilmesi için bazan, millî ekonominin menfaati dairesiyle, senelerce zor ve yâliyâyan bir çalışma yapmak lâzım gelmektedir.

Her memleketin kendi standartizasyon çalışmalarını hedef tutan bu mülâhazalar, beynâmîle plânda muhabere veya ticari münasebetleri kolaylaştmak hedefini güden standardlar için de vârittir. Bununla beraber, hâlen 44 memleketi içine alan ISO' da olduğu gibi, alâkalı memleket sayısının çok olması **dolayısıyla** ve bilhassa her memlekette millî standardların artık sabitlenmiş olması ve yenileri harig, bunların bir ahenk içinde toplanabilmesi için çok sabır lâzım geldiğinden, beynâmîle standardların hazırlanması, çok zor, uzun vadeli ve masraflıdır.

İste beyler, burada üstümüze düşen, ve bütün dünya müstahsil ve müstehlikinin çok mühim olarak kabul ettiği iş budur; zira siz çalışmalarınızla beynâmîle ticareti baltaşyan mâniaları yâkmaya çalışıyorsunuz. Bilhassa münasebetleri unifikasiyonun müsterek lîsamıyla iyiye kolaylaşmış olan milletlerin sulh içinde beraber yaşamasını temin etmeyi kalpten arzulayan hükümetler bu görevde lâyik olduğu değeri vermektedirler.

İtalya teşekkülünün yüzüncü yıldönümü toplantılarıyla ISO' nun bu toplantısının aynı güne rastlayan bu mesut tessâdîf sayesinde üstelik ananeleri ve harikulâde sınai gelişmesiyle haklı olarak övünen bu şehirde, bu mefhumun en yüksek manasına erişmektedir».

(*) M. Rossi'nin biografisi 7. Sayımızda verilmiştir.

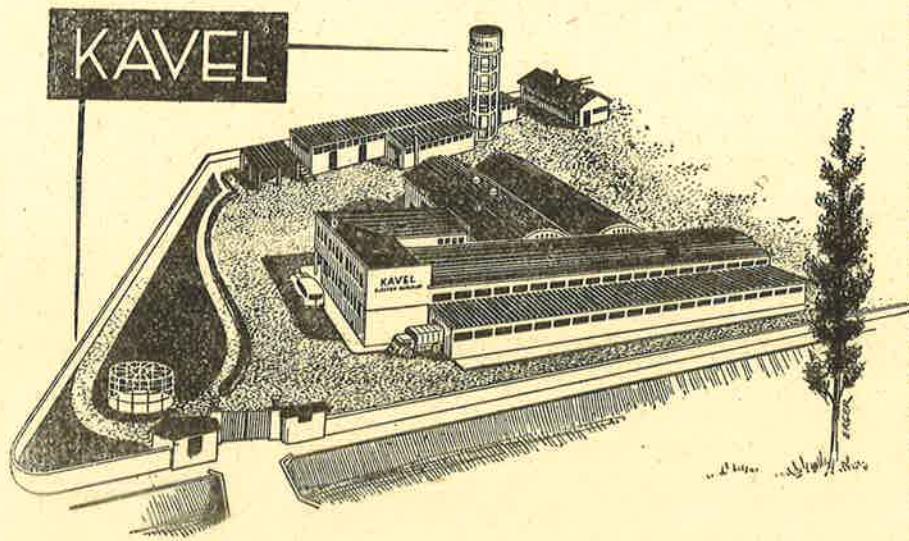
KAVEL

**KABLO VE ELEKTRİK
MALZEMESİ Ltd. Şti.**

İstanbul — İstinye

Tel : 63 53 99 -
63 53 20

Tesis tarihi : 1954

MAMÜLLERİ

I — TS—03 e göre 10-95 mm² örgülü bakır iletkenler

II — Termoplâstik s. madde ile yalıtılmış, kuvvetli akım iletken ve kabloları :

(TS—38 e göre yapılan tipler (T) ve karşılığı VDE ye göre sembollerini NY ..... gösterilmiştir.)

- a) İç ve dış tesisat telleri :
(T) NYA, (AT) NYAB,
(TTY) NYFY Kapoten,
(TT) NYM, (TP ve ATP)
NYBUY antigron,
(TRn ve TRy) NYFA kordon
ve yassi kordon,
(TTR) NYMHY seyyar kordon

b) Toprakaltı kablosu :
Termoplâstik esaslı NYY tipi kablo.

III — Zayıf akım iletkenleri :
Telefon iç ve dış tesisat telleri,
sahra kablosu,
Zil (sinyal) teli.

IV — Emaye bobin telleri :
0.10 mm. den 2.10 mm. çapa kadar

V — Plâstikten boru, band ve profiller,
PVC granül.

VI — Plâstikten sun'ı deri :
Çeşitli renk, desen ve kalitede; döşemelik, çantalık, sofralık, elbise-lik, branda....

Standard Dünyasından

PORTRELER

Dr. Edward Wichers

AMERİKAN STANDARDLARI BÜROSU ESKİ DİREKTÖRLERİNDEN

Dünya çapında kimya çözümleme otoritelerinden biri olan Dr. Edward Wichers 31 Mart günü Amerikan Standardları Bürosundan emekli olmuş bulunmaktadır.

Büroda 44 yıl hizmeti geçmiş olan Dr. Wichers son 4 yıl içinde ikinci direktör mevkiiinde bulunmuştur.

Geçen yıl içinde evvelce meydana getirmiş olduğu atom ağırlıklarının tek bir ölçüye dâyandığını dair olan projesi üzerinde dünya fizik ve kimya uzmanlarının birleşiklerini görmüştür.

Dr. Wichers ünifikasyon konusunda başta gelen otoriteler içinde idi. Yeni ölçünün kabulünden evvel fizik ve kimya uzmanları milyon başına 275 kışımında değişik atom ağırlığı gösteren tablolar kullanmışlardır. Yeni mikyas karbon 12 üzerine dayanmaktadır.

Dr. Wichers'in başkanı bulunduğu Tahlili Ayıraçlar Amerikan Kimya Sosyetesi Komitesinin kimyevi unsurların analizleri konusu üzerindeki standard çalışmaları onun elde etmiş olduğu en büyük başarıdır. (N.B.S.) Amerikan Standardları Millî Bürosu Kimya Subesi Sefi iken Dr. Wichers saf cevherler seksiyonunu kurdu. Bu grup çalışmalarını büyük bir önem gösteren saf cevherler sayesinde N.B.S.'in başlarına borçludur. Dr. Wichers millî ve milletlerarası çeşitli meslek sosyetelerle ilmî kuruluşlardaki iştirakçı üyeliği kimya alanındaki ilgisinin ne derecede düzenli bir silsile takip etmiş olduğunu deplidir.

Bundan başka atomik ağırlıkları komisyonu başkanlığına ek olarak Washington Kimya Sosyetesi Başkanlığında da bulunmuş ve Amerikan Kimya Sosyetesinde de önemli mevkiler işgal etmiştir.

Physico - Chemical Data ve Saf - Tatbiki Kimya Milletlerarası Standardlar Birliği Komisyonunun Daimî Reisi olup yıllarca IUPAC Bürosu Üyeliğinde bulunmuş aynı zamanda birliğin gayri uzvi kimya kısmının da başkanlığını da yapmıştır. 1920 yılında N.B.S.'e katılmıştır.

Dr. S. G. Burgess

İNGİLİZ BOYA VE CİLA SANAYİ STANDARDLARI KOMİTESİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI

Dr. S. G. Burgess, İngiliz Boya ve Cila Sanayii Standardları Komitesi'nin Yönetim Kurulu Başkanı'dır. Çeşitli konularla içine alan 30 kadar derginin yazarı olan Dr. Burgess aynı zamanda Londra İl Meclisinin ilmi konularda danışmanıdır.

Radyoaktif hava, su, gıda ve yiyecek maddelerinin hazırlanması esnasında C vitamini kaybalmaları gibi olaylarla küükrt elde edilmesi konusunda mühim incelemeleri vardır Dr. S. G. Burgess'in.

Hizmetinde bulunduğu birçok komiteler içinde Thames Nehrine; standart kimyevi maddeler, radyoaktif tehlikelerle bulaşık akıntıların, tesirleri ile ilgili Hükümet Departmanları Komitesi de vardır.

İlmî ve Sınaş Araştırma Komitelerinin yanında analitik kimya, Kanalizasyon Temizleme Enstitüsü, Britanya Plâstik Federasyonu'nun da üyesi bulunmaktadır.

Dr. S. G. Burgess bulaşıcı hastalıklara karşı dezenfektan ilaçlar, film parlamları ve sinematograf sanayii komitelerinde üyeliklerde bulunmuş ve bu son iki komitenin de yönetim kurulu başkanlığını yapmıştır.

dan 3 yıl sonra platinium maddeler ve kimyevi unsurlarla çalışan kısmına tâyin edilmiş 1948 den 1958 yılına kadar bu kısmın sefi bulunmakta idi.

Dr. Edward Wichers'e verilen ödüller arasında Dr. Raleigh Gilchrist'le birlikte Amerikan Kimya Sosyetesinin Washington Subesi tarafından 1938 yılında verilen «Hillebrand» ödülü, 1952 yılında Amerikan Ticaret Departmanı tarafından verilen «Müsteşna Hizmetler» ödülü de vardır.

Dr. Wichers, Michigan Eyaletinin Zealand şehrinde 1892 yılında doğmuş 1913 yılında Hope Kolejinden «B.A.» bağıolyesi ve 1915 - 1917 yıllarında Illinois Üniversitesi'nden «M.S.» ve «P.H.D.» derecelerini kazanmış bulunmaktadır.

İZMİR YAĞ SANAYİİ SEMİNERİ BAŞARILI VE VERİMLİ OLDU

Türkiye Odalar Birliği ile AID Teşkilatı ve Amerikan Soya Birliği'nin İzmir Ticaret Odası salonlarında tertiplendiği «Yağ Sanayi Semineri» 3-5/9/1962 günlerinde yapılmıştır.

Seminere Ankara'dan Dış Ticaret Dairesi Reis Muavinlerinden Emin Boysan, Türkiye Odalar Birliği ve ticaret ve sanayi odası temsilcileri, Ankara Üniversitesi ziraatçı ve veteriner bilginler, Türk Standardları Enstitüsü Genel Sekreteri, Amerikan AID Teşkilatı, Soya Birliği eleman ve uzmanları, Amerikan Sefareti Ziraat Ataşesi, İspanya'da Sevil Zeytincilik Enstitüsünden Prof. Antonyo Vargas, İstanbul'dan Ticaret Odası ile Sanayi Odası ve Ticaret Borsası temsilcileri, Unilever Margarin Fabrikası temsilcisi İzmir'den Millet Vekili Arif Ertunga ve Bölge Ticaret Müdürü ile Ticaret Odası, Ege Bölgesi Sanayi Odası ve Ticaret Borsası, banka temsilcileri, Zeytin Müstahsilleri Derneği Başkanı ve Üyeleri, Turyağın Margarin Fabrikası Umum Müdür ve Başkimiya ger, Egenin körfez ve güneye bölgelerindeki zeytin müstahsili ve sanayicileri ile kooperatif temsilcileri, Çukurova'dan Paklar Mützesesesi temsilcisi ve ayrıca Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi bilginleri ile Zeytincilik Enstitüsü müdür ve uzmanları katılmışlardır.

Seminer'de :

Türkiye Odalar Birliği Genel Kurul Başkanı Reşat Leblebicioğlu açılış konuşmasını yaptıktan sonra program sırasıyla söz verilen hatırlar :
1 — Amerika Soya Birliği'nin ku-

Seminerden bir köşe

- ruluş, fonksiyon ve çalışmaları,
2 — Memleketimizin nebatı yağ ihtiyacı ve yağ ithal programı,
3 — İspanya'da zeytinyağı endüstrisi, gelişmesi, zeytinyağı ihracı ve soya yağı ithal münasebetleri,
4 — Türkiye'de yağ terminalleri neden lüzmudur. Ekonomimize faydalari ve yağ terminallerini kurma imkânları nelerdir?
5 — Amerikan yağları ve PL 480 programı,
6 — Zeytin ve zeytinyağı,
- 7 — Amerikan yağ sanayiinde gelişmeler,
8 — Türk halkın beslenmesinde nebatı yağlar,
9 — Margarin imalatı,
10 — Türkiye zeytinciliği,
11 — İspanyol yağ endüstrisinin kuruluşu, yağ sanayiine hizmeti ve çalışmaları,
12 — Türkiye'nin hâlihazırda ve gelecekteki yağ ihtiyacı,
13 — Yağlı tohumlar ve yağ standartları,
14 — Nebati yağ sanayiinde yeni gelişmeler,
15 — Nebati yağ ve nebatı yağ sanayii,
16 — Akdeniz memleketlerinde soya - zeytinyağı münasebetleri,
17 — Türk yağ hey'etinin İtalya ve İspanya teknik gezisi hakkında görüşler

konularını, memleket ekonomisi ve yağlı maddeler istihsalı ile yağ sanayimizin gelişmesi yönlerinden incleyerek, bu alanlarda tutulacak yol ve alınacak tedbirler etrafında aydınlatıcı bilgiler vermişlerdir.

Konuşmaları takip eden müzakerelerde :

Yilda (200.000) tonu bulan yağ istihlakine karşı (70.000) tonu zeytinyağı olmak üzere cem'an(150.000) ton istihsal yapabildiği için her yıl ortalama '(50.000) ton nebatı yağ ithal edilmekte olduğu ve mevcut zeytinliklerimiz de ihtimamlı bir bakım ve ciddi bir zararlı mücadele yapmak, ilksel yağ sanayii modernleştirilmek, elverişli topraklarda yeni zeytinlikler yetiştirmek ve devlet

(Devamı 28. Sayfada)

Seminerde TSE Genel Sekreteri konuşurken

YURTTAN HABERLER

KALKINMA PLANI ÇALIŞMALARI

5 yıllık iktisadi ve sosyal kalkınma plâni üzerindeki çalışmalarla devam olmaktadır.

Bilindiği üzere plân, Devlet Plânlama Teşkilâti tarafından uzun ve semereli bir çalışma devresi sonunda Temmuz ayı başlarında hazırlanmış ve 16 Temmuz'da da, bazı bakanlarla Plânlama Teşkilâti uzmanlarından müteşekkil Yüksek Plânlama Kurulu tarafından incelenmeye başlanmıştır. Mezkûr Kurul plân üzerindeki çalışmalarını 28 Ağustos 1962 tarihinde sonuçlandırmıştır.

Bundan sonraki devrede ise plân, üniversiteler, muhtelif meslekî teşekküler, işçi ve işveren mümessillerinden kurulu bir Danışma Kurulunun tetkikine sunulmuştur. 17 Eylül tarihinde Ankara'da toplanan Danışma Kurulu da plân üzerine

deki çalışmalarını 18 Eylül'de ikmâl etmiş ve plân üzerindeki görüşler toplantıda hazır bulunan Devlet Plânlama Teşkilâti ilgililerine anlatılarak ilgililerden gerekli izahat alınmıştır.

Bilâhare Hükûmete tevdî olunan plân, hâlen Hükûmet tarafından incelenmektedir.

Önümüzdeki ay içinde Hükûmetce Meclise sevkolunacak 5 yıllık kalkınma plâni böylece muhtelif kademelerde süzgeçten geçirilmiş ve aksiyon taraflarının düzeltilmesi yolunda çalışmalar devam etmiş ve etmektedir.

6. Muhasebe Kongresi

4/9/1962 tarihinde Ankara'da çalışmalarına başlayan 6. Muhasebe Kongresi, çeşitli konuları incelemiştir. Özel olarak, bilânço kalemlerinin yeniden değerlendirilmesi, muhasebede standardizasyon, maliyet muhasebelerinde gider çeşitlerinin birleştirilmesi, muhasebe terimleri konuları üzerinde durulmuş, olumlu sonuçlara varılmıştır.

MİLLETLERARASI MALİYE KONGRESİ İSTANBUL'DA TOPLANDI

Milletlerarası 18. Maliye Kongresi 12 Eylül'de İstanbul Belediyesi salonunda çalışmalarına başlıdı. Milletlerarası Maliye Enstitüsü Başkanı Prof. Maisor'un Kongreyi açısından sonra çalışmalar başlamış ve toplantılar 14/9/1962 tarihinde sona ermiştir.

Etiket koyma mecburiyetine dair bir kanun tasarısı hazırlandı

ZİRAAT İŞLERİ GENEL MÜDÜRÜĞÜ DE STANDARDİZASYON ÇALIŞMALARINA KATILMIYOR

Türürlükte bulunan «Yumurta ihracatının murakabe nizamnamesi» hükümlerinin, günümüzün ticari şartlarına ve isteklerine uymadığını, bu yüzden yumurtalarımızın dış pazarlarda rağbetin düşerek satılmasa olduğunu ve yine aynı yıldan iç tüketicilerin de iyi nitelikte yumurta bulmakta güçlük çektiğini gözönüne alan Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü, bunun yerine gececek ve açıklanan mahzurları önyelecek metinde yeni bir tüzük tasarısı hazırlayıp konu ile ilgili bilgin ve uzmanları, Genel Müdürlüğün Marketing Şubesi elemanlarından ve Teknik Tavukçuluk yapanlardan kurduğu bir komitenin incelemesine sunmuştur.

Tüzük halinden çıkarılıp dünya-nın her tarafında olduğu gibi bir standard hüviyetine konulmasında - ihtiyaca cevap verebilmek noktasından - fayda mülahaza edilen bu yerinde teşebbüsün başarı ile so- nuqlanması temenniye değer.

Pazarlıksız satış mecburiyeti hakkında yürürlükte olan Etiket Kanunu'nun tatbik kabiliyetini kaybetmesi üzerine, Ticaret Bakanlığı yeni bir Etiket Kanun Tasarısı hazırlamış ve tasarı hakkında Odalar Birliği'nin görüşü istenmiştir.

Bakanlıkça hazırlanan ve 23 maddeyi ihtiya eden tasarısı hükümlerine göre, artırma suretiyle veya özel kanunlarla yapılan satışlar bu kanunun şümülli dışında bırakılmakta, kanun hükümlerinin tatbik ve takibi belediyyenin yetkisi içinde tutulmaktadır.

Genel olarak ticaret hayatında tatbiki, gelişmesi ve yerleşmesi, memleket ekonomisi bakımından lüzumlu olan ve ticari ahlâk icaplarından bulunan hususlara yer veren tasarıda özellikle şu hükümler yer almaktadır:

«Satışa arzedilen mallar üzerine etiket konulması, etiket konulması malin evsafi bakımından mümkün olmayan hallerde liste tanzim edilmesi ve malin alış fiyatı ile satış fiyatının etiket veya listede gösterilmesi.

Ticaret erbabi arasında yapılan alım satım muamelelerinde, malin bedeli ve tutarı ne olursa olsun, satıcı tarafından fatura verilmesi ve alıcı tarafından da fatura alınması ve bu faturaların taraflarca 10 sene müddetle saklanması, müstehlikle yapılan satışlarda da tutarı 10 lirayı

geçen satışlar için, talep vukuunda, satıcı tarafından fatura verilmesi,

Taksitle yapılan satışlarda, ayrı fiat tatbik edildiği takdirde, aradaki farkın etiket veya listede belirtilmesi,

Tenzilatlı satışlarda, nispet veya miktarın cari fiyatlarla olan farkının gösterilmesi ve tenzilâtın yüzde 15 üzerinde olması.»

Tasarıda ayrıca, bu kanun hükümlerine akyarı hareket edenler hakkında verilen hapis ve para cezaları da, tasrif edilmektedir. Bu na göre, para cezası 100 lira ile 5 bin lira arasında olacak, üç aya kadar hapis ve ticaretten men cezası verilecektir. Suçun tekerterü halinde cezalar bir kat arttıracaktır.

SEFTALİ İHRACİNIN ARTIRILMASI İÇİN TEDBİRLER

Bu yıl çeşitli memleketlere 1200 ton şeftali ihrac edilmiştir. Daha ziyade İngiltere, Batı Almanya ve Hollanda'ya gönderilen şeftalilerin kilosu, 3 liradan muamele görmüştür.

İlgiliiler, önemizdeki yıl şeftali ihracatının artırılması için kalite ve ambalajlama bakımından gerekli bütün tedbirlerin alınacağını bildirmektedirler.

TSE BAŞKANININ İTALYA VE İSVİÇRE'DEKİ TEMASLARI**1963 Ekiminde Bir ISO Teknik Komitesi Türkiye'de Toplanacak**

Türk Standardları Enstitüsü Yönetim Kurulu Başkanı Faruk A. Sünter, Avrupa'da yaptığı tetkik seyahatinden 20 Eylülde dönmüştür. Faruk Sünter bu seyahatinde standardizasyonla ilgili olarak muhtelif temaslarda bulunmuştur.

ISO GENEL SEKRETERİ İLE GÖRÜŞME

TSE Başkanı İsviçre'de Mil-

TSE Lâboratuvar uzmanları Amerika'ya gittiler

AID ile beraberce hazırlanan bir eğitim programı gereğince bir yıl Washington'da incelemelerde bulunan Kimya Yüksek Mühendisleri Argun Dağcioglu ile Haluk Berkan Amerika'ya hareket etmişlerdir.

TSE'nin bu uzmanları bir yıllık incelemeler sonunda yurda dönerken Ingiltere'deki Britanya Standardları Enstitüsünde de uğrayarak buraların çalışma metodlarını ve mahalli standardizasyon faaliyetlerini gözden geçireceklerdir.

Standard istekleri artıyor

Bakanlıklardan istenen standardlar yanında özel sektörden de bazı standard istekleri gelmeye başlamıştır. Sözgelesi, İstanbul'da faaliyette bulunan An-Ka Kol. Şirketi imal ettiği oto kabloları için bir standard yapılmasını memleket için de faydalı görülmüş, esaslarını da bildirerek bir standard yapılmasını faydalama belirtmiştir.

TS. 2, TS. 17 ve TS 18 STANDARDLARILE İLGİLİ KARARNAME

TS. 2, TS. 17 ve TS. 18 sayılı standardların tablolarının değiştirilmesi ile ilgili Sanayi Bakanlığı teknili Bakanlar Kurulunca da uygun bulunmuş, bu konuda 7/9/1962 tarihli ve 6/901 sayılı Kararname imzalanmıştır. Bu Kararname Resmi Gazete'de yayınlandıktan on beş gün sonra yürürlüğe girecektir.

Uluslararası Standardizasyon Teşkilâtını ziyaret etmiş ve Teşkilât Genel Sekreteri Henry St. Leger ile görüşmelerde bulunmuştur.

Bu görüşmeler sırasında TSE Başkanı ile ISO Genel Sekreteri, 1963 Ekiminde Türk Standardları Enstitüsünün yeni sitesinin açılışı vesilesiyle ISO'ya bağlı beynemilel bir teknik komite toplantısının Ankara'da yapılması hususunda mutabakata varmışlardır. Yapılması mukarrer bu komite toplantısının memleketimiz bakımından standardizasyon yönünden olduğu kadar, katılacak geniş delegeli topluluğu nağara alınırsa turistik yönden de önemi büyük olacaktır.

ROMA'DAKİ TEMASLAR

TSE Başkanı Sünter, Roma'da İtalyan İhracat Enstitüsü (ICE) ye de uğriyarak Enstitü ilgilileri ile temaslarda bulunmuştur.

Bu Enstitü bizim İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi (IGEME) teşkilâtımıza muvazi görevler ifa ettiği gibi, ayrıca, yaş meyve ve sebze ile diğer toprak mahsullerinin standardlarını tesbit etmeye ve bunların kontrolünden mesul bulunmaktadır. Enstitü bu görevleri ifa için gayet geniş bir kadroya sahiptir. ICE'nin İtalya'nın muhtelif yerlerinde Şubesi ve Verona'da büyük bir kontrol merkezi bulunmaktadır.

MILANO'DAKİ GÖRÜŞMELER

TSE Başkanı ayrıca Milano'da bulunan İtalyan Standardları Enstitüsünü de ziyaret etmiştir.

Türk Standardları Enstitüsü

Yönetim Kurulu Başkanı Faruk A. Sünter, Milano'da U. N. I. Direktörü Dr. Rossi ile de bir görüşme yaparak Enstitümüzün kuruluş ve inkişafı hakkında kendisine bilgi vermiş ve U.N.I nin yeni tesislerile, toplantı salonlarını ziyaret etmiştir.

Sünter, beyanatında, Türkiye'de «Standard» fikrinin ilk defa 1930 yılında ele aldığına bildirmiş ve ezcümle sunuları söylemiştir :

1930 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi «Ticarette Taşşışın Men'i ve İhracatin Murakabesi ve Korunması» hakkında bir kanun çıkardı. Bu kanuna müsteniden ihraç olunan ziraî mahsullerle bazı sinaî mamülleerde ilk standardlar Ticaret Bakanlığı tarafından tesbit edildi. O sırada standard tamamen devlete ait bir iş telâkki ediliyordu. Standardlar Ticaret Bakanlığı tarafından yapılmış ve bunların kontrolü de gene Bakanlığın memurlarincâ denetleniyordu. Bu durum 1954 yılına kadar devam etti.

1954 yılında Türkiye, Birleşmiş Milletler Yardım Fonu programından faydalananarak «standard» çevrelerinde tanınmış bir uzmanı olan İsveçli M. Olle Sturén'i davet etti. Sturén, o yıllarda Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Umumi Kâtibi bulunan Sünter ile birlikte çalıştı, bu müstereklilik neticesinde bugünkü modern anlamile Türk Standardları Enstitüsü doğdu.

Bu Enstitü, 1955 yılı Milletlerarası Kongrede ISO üyeliğine kabul edildi.

Enstitün en büyük hamlesi 1960 yılında oldu. O yıl ka-

(Devamı 27. sayfede)

Kurşun Akümülatörlerle İlgili Kararname

TS. 13 Kurşun Akümülatör standardının 4 ve 5 ncı maddelerini değiştiren metin de Bakanlar Kuruluna uygun bulunmuş, 12.9.1962 tarihli ve 6/921 sayılı Kararname düzenlenmiştir. 19. Eylül 1962 tarihli ve 11210 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan bu Kararname, Resmi Gazetede yayınlandıından on beş gün sonra yürürlüğe girecektir. Standardda yapılan değişiklik metni şudur:

- 4 — Müteferrik hükümler :**
- 4.1 — İmalatçı veya satıcı, talep vukuunda bir kalite beyan vesikası vermek veya göstermek mecburiyetindedir. Bu vesikada satış konusu malın :
- a) 1 — Bölümünde belirtilen bütün özelliklerini haiz olduğunu,
  - b) 2 — Bölümündeki muayene ve deneyler yapılmış ve uygun sonucu alınmış bulunduğu, belirtimesi gereklidir.
- 4.2 — Bu standarda göre imal edilecek mal üzerinde madde 3 de belirtilen Türkçe işaretlerin yanı sıra ve türkçesinden daha büyük ve bariz olmamak üzere icabında ihraç edilecekleri memleketlerin anlayacağı tarzda karşılıkları ilâve edilebilir.

5 — Türk Standardlarının tatbiki hakkındaki nizamname hükümleri gereğince yapılacak murakabe :

Murakiplar bu standardın kapsamına giren mallar üzerindeki tetkik ve murakabe görevlerini, göz ve elle tetkik, tartmak veya ölçmek suretiyle muayene ve gerektiğinde laboratuvarlarda deney yaparak ifa ederler.

- 5.1 — Göz ve el ile tetkik, tartmak veya ölçmek suretiyle yapılacak muayene sonunda malin bu standarda aykırılığı tesbit olunduğu takdirde, 2 adet nütmene alınır ve bunlar ayrı ayrı evsafi ve şekli bozulmayacak tarzda 2 ayrı paket haline getirilir. Paketler usu'lune göre açılmayıacak şekilde kapatılıp mühürlenir ve keyfiyet 4 nüsha olarak tutulacak zabit varakası ile tevsi olunur. Alınan nümunelerin paketleri üzerine malin cinsini, miktarını, kime ait olduğunu ve tutulan zaptin tarih ve numarası ile imalatçı veya ithalatçı firma ile murakibin adlarını havi bir etiket de yapıştırılır ve altı murakip ile mal sahibi veya temsilcisi tarafından müste'reken imzalanır ve bunu takiben Türk Standardlarının

Tatbiki Hakkındaki Nizamname hükümleri gereğince işlem yapılır.

5.2 — Murakipların laboratuvar muayene ve deneyine lüzum gösterdikleri hallerde 5.1 fikrasındaki usule göre alınan nümenenin bir adedi ile zabit varakının bir nüshası murakip tarafından muayene ve deney için laboratuvara gönderilir.

Laboratuvar raporu ile malin standardına aykırılığı tesbit edilmiş ise, yine Türk Standardlarının Tatbiki Hakkındaki Nizamname hükümlerine göre işlem yapılır.

DÖRT YENİ TÜRK STANDARDI SATIŞA ÇIKTI

Türk Standardları Enstitüsü'nce hazırlanıp basımı tamamlanmış bulunan TS. 41 İç Tesisatta Kullanılan 250 Volt ve 10 Ampere Kadar Elektrik Anahtarları, TS. 42 Şeftali, TS. 44 Elektrik El Lâmbaları, TS. 45 Rozas standardları satışa çıkarılmış bulunmaktadır.

Satışları yalnızca Türk Standardları Enstitüsü'nce yapılmakta olan bu standardların değerleri söylenedir :

TS. 41 İç tesisatta kullanılan 250 Volt ve 10 ampre kadar elektrik anahtarları	8.— TL.
TS. 42 Şeftali	6.— TL.
TS. 44 Elektrik el lâmbaları	5.— TL.
TS. 45 Rozas	4.— TL.

GEÇEN AY İÇİNDE TSE'ye YABANCI MEMLEKETLERDEN GELEN STANDARDLAR

YABANCI MEMLEKET	Almanya	Amerika	Australya	İsviçre	İtalya	Canada	Portekiz	Venezuela	Yeni Zelanda	Toplam	
HAZIRLIK GRUBU											
ELEKTRİK	4		7	3						14	
KİMYA						4	3			7	
LABORATUVAR		3					3			6	
İNŞAAT			6 18			1				25	
MADEN				4						4	
MAKİNA			3 21	4 5		7				40	
MÜHENDİSLİK NORMLARI				1						1	
TEKSTİL				2						2	
ZİRAAT		7			2					9	
TOPLAM	(*) 141	4	10	9	51	9	5	2	12	6	249

(*) Muhtelif konularda.

ARÇELİK

Her nevi
Çelik Eşya
imalâti

ARÇELİK A.Ş.

(Sermaye: T. L. 7.500.000)

Sütlüce, Karaağaç Cad., 2-4, Halıcıoğlu - İstanbul
Telefon: 49 44 00 (5 hat)

Standardlara Aykırı Hareketlerin Cezaları

Muzaffer UYGUNER

Bilindiği gibi standardların uygulanması 1705 sayılı kanun ile Türk Standardlarının Tatbiki Hakkında Tüzük hükümlerine göre yapılmaktadır. 1930 tarihini taşıyan 1705 sayılı kanunda, standardlara uygun hareket etmeyenler hakkında verilecek cezalar da gösterilmiştir. Kanun daha da ileri giderek tekerrür halinde ticaretten alikonacaklarını da hükme bağlamıştır. Bu yazda, kanuna aykırı fiil ve hareketlerin ne olduğunu kısaca açıkladıktan sonra bu fiillerin nasıl tesbit edileceğini ve cezaların durumunu açıklayacağız.

Kanuna aykırı fiiller :

1705 sayılı kanunun 1inci maddesinde nebatı, hayvanı ve madeni bilimum maddelerle bunların yarı-mamul ve mamullerini «veyahut bunların terkibinden husule gelen mevadın iżharına, imaline, tathirine, muayyen sınıf ve nevilere tefrikine, ambalajlarına, zarflarına, alım satım ve nakil ve muhafazalarına ve bu hususlarda tâbi olacakları usul ve şartlara» ilişkin tedbirler alınmağa Hükümet mezun sayılmıştır. 2 nci madde ise daha ileri giderek «usu-lü veçhile ilân edilen vasif ve şartlara uygun olmayan mevadın satış ve ihraci menolunabilir» hükmünü koymuştur.

Hükümet, Kanunda yer alan tedbirleri «Norm Nizamnameleri» düzenleyip ilân etmek suretiyle alماğa başlamıştı. Bu tüzüklerde, o maddenin teknik özellikleri gösterildiği gibi kontrolun nasıl ve hangi şartlarla yapılacağı da düzenlenmekteydi. Böylece bu tüzükler bir yandan bir standard, öte yandan kontrol usulünü gösteren bir belge niteligidir idi. Birbirinin benzeri olan kontrol hükümlerinin her tüzükte tekrarlanması önemek amacıyla girişilen çahşmalar sonunda 4 Aralık 1959 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan Türk Standardlarının Tatbiki Hakkında Tüzük ortaya çıktı. Bugün de yürürlükte bulunan eski tüzüklerin kontrol usulü bu tüzüklerde gösterildiği gibidir. Yeni

standardların kontrolları ise sözü edilen Tüzük hükümlerine göre yapılmaktadır.

Suçun ve suçluluğun tesbiti :

Murakiplar, standarda bağlanmış bir malin standardda gösterilen şartlara uygun olarak satışa arzedilip edilmediğini araştırmak için işyerlerine giderler. Gözle yaptıkları muayenede standarda aykırı bir durum görürlerse bu durumu bir tutanakla tesbit eder ve tutanağı savcılığa gönderirler.

Murakiplar, gözle yaptıkları muayenede standarda aykırılık göremezlerse bir işlem yapmazlar. Fakat, maddenin başka hususlarından şüphelendikleri takdirde Kanunun 3üncü ve Tüzüğün 7 nci maddelerine göre nümunе alabilirler. Alınan nümunelerin bir laboratuvara gönderilir. Laboratuvara yapılan tahlilde standarda aykırılık tesbit edilmemisse yapılacak bir işlem yoktur, aykırılık tesbit edilmiş ise o takdirde yeniden işyerine (imalâthane, satış yeri ve depo) gidilerek Tüzüğün 11inci maddesine göre dört nüsha tutanak düzenlenir ve bir nüshası kovuşturma yapmak üzere savcılığa gönderilir. Tutanaklardan bir nüsha da mal sahibine veya mümesiline verilir.

Suçlu kimdir?

Kanunun 6 nci maddesinde, «alınan kararlara ve nizamnamelere mugayir hareket edenler tacir olsun veya olmasınlar» deyişi bulunmaktadır. Buna göre, tacirler, sanayiciler standarda aykırı hareketi tesbit edilen başka kişiler suçludur. Gerek kanunda ve gereksiz tüzükte mal sahibi veya mümessili hakkında kovuşturma yapılabileceği belirtilmiştir. 3018 sayılı Kanunun 14 nci maddesinde, tuzel kişilerin aykırı hareketlerinden dolayı kovuşturma bunların ilgili temsilcileri ile imza yetkisi olan memurları hakkında yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Cezalar :

Suçluluğu tesbit edilenlere verilecek cezalar mahkemeler tarafından-

dan verilir. 1705 sayılı kanunun 6 nci maddesinde bu husus ayrıca belirtilmiştir. Kanunun 9 nci maddesine göre bu davranışlar mahkemelerce müstacel mevaddan olmak üzere rüyet edilir.

Verilecek cezalar şöyle sıralayılabiliriz:

1. Fiillerin mahiyetine göre beş bin liraya kadar ağır para cezası (1705 sayılı Kanun, m.6) — Kanunda asgarî had gösterilmemiştir. Sanayi Bakanlığında hazırlanan tadir tasasında asgarî bir had tesbit edilmiştir.

2. Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda tâyin edilen cezalar daha ağır ise bu cezalar uygulanır (1705, m. 6).

3. Mümessil ve memurların başkalarına menfaat temin etmek veya mensup oldukları tüzel kişilere zarar vermek maksadıyla suç işledikleri tesbit edilirse tertip edilecek ceza bir misline kadar artırlabilir (3018, m. 14).

4. Tekerrür halinde ağır para cezası iki misline kadar fâlâğ ile birlikte üç yıla kadar hapis cezası hukmolunur (1705, m.6).

5. Alınan kararlara ve tedbirlerde muhalefeti itiyat haline koyanlar hakkında yukarıdaki para ve hapis cezalarının azamı uygulanmakla birlikte mallarının zaptına ve kendilerinin iki yıla kadar ticaretten menedilmesine dahî hukmolunabilir (1705, m. 7).

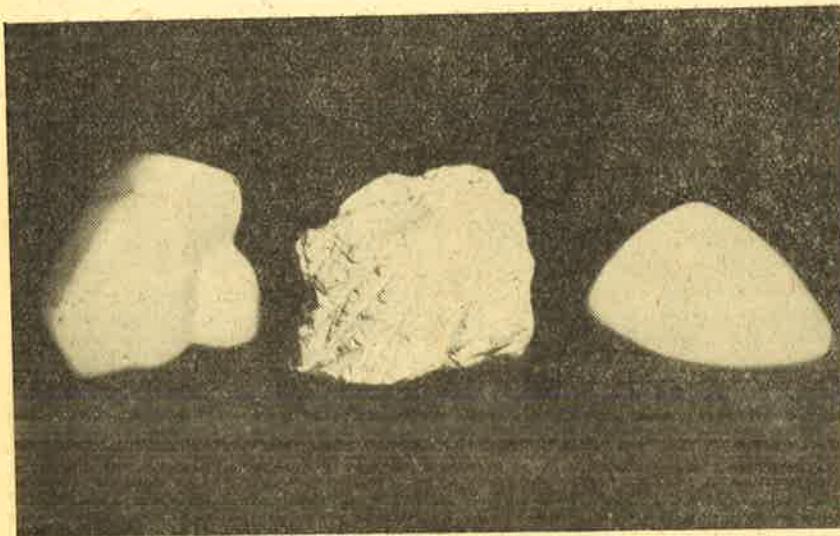
6. İtтиhaz olunan bircümle cezai kararlar masrafi mahkûmlara ráci olmak üzere mahkemelerce mahalli gazetelerle ilân ettirilebilir.

7. Mahkûm olan tacirlerle sanayicilerin adları da ticaret, sanayi, ticaret ve sanayi odalarında bulunurulacak kara listelere mahkemece dergitirilebilir (bk. Standard sayı: 3, s. 25).

1705 sayılı kanun, kontrolu yapanların da suistimal yapabileceklerini gözönünde bulundurarak, bunlar hakkında da kovuşturma yapılacağını hükme bağlamıştır (m. 5).

LÜLETAŞININ STANDARDİZASYONU

Ahmet E. İŞIK

Lületası bir cins magnезyum hidro silikatıdır. Renkleri süt beyazından sarıya kadar değişebilir, yeraltından çıkarıldığında sabun yumuşaklığında olup hava ile temas ederek nemini kaybettilğinden sertleşir. İslenebilmesi için ıslatılması gerekmektedir. Bölgesine has bir özelliktedir.

Ham lületası ocaktan çıkarılmıştır. Çeşitli durumlar geçirerek, işlen-

nebilecek hale gelir. Bu durumlar; yabancı maddelerden temizlenmesi ve cilalanmasıdır. Lületası büyüklik ve niteligi göre 6 cins, bu cinsler de kendi aralarında 12 neviye ayrırlar.

Tasnif ve Ambalajı :

Lületasının sınıflandırılması ve ambalajı yüz yllarca önce düzenlenmiştir. Bu görenek şimdi de de-

vam etmektedir. Lületasının satış birimi sandiktir.

«Sırmalı» «Birimbirlik» «Pamuklu» ve «Daneli» $14 \times 34 \times 70$ boyutundaki; «Orta dökme» ve «Cılız» da $14 \times 34 \times 80$ boyutundaki 1.5 Cm kalınlığında çam tahtasından yapılmış sandıklarla piyasaya çıkarılır. Taşlar bu sandıklara pamuklarla, birbirine dokunmayacak şekilde yerleştirilir.

Muayene ve Kontrol :

Lületası satışı, Eskişehir Ticaret ve Sanayi Odası tarafından kontrol ve muayeneye tabi tutulmaktadır.

Lületasını satışa hazır hale getiren firma yazılı olarak Ticaret ve Sanayi Odasına başvurur. Odanın üç eksperti imalathaneye giderek taşların hangi cins, kalitede olduğunu tesbit eder, her cins ve kaliteye ait taşlar ekspertinin gözetimi altında ve her sandığa ait ön-

İş Adamları

İKTİSAT GAZETESİ

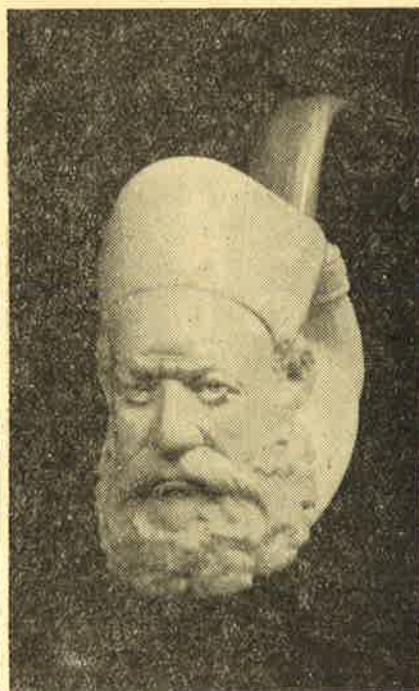
okuyor

Türkiye ve Dünya'da cereyan eden iktisadi olayları yakından takip edebileceğiniz yegane gazete

TÜRKİYE İKTİSAT GAZETESİ'dir

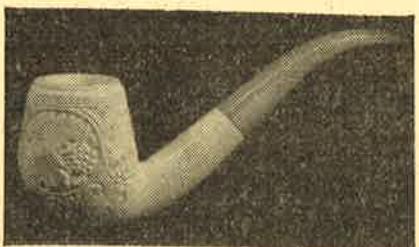
Abone için müraacaat :

Şehit Teğmen Kalmaz Cad. No. 30 - ANKARA

ceden belirli tas adedi ile bağlı kalı- mak sureti ile sandıklara yerles- tirilir. Eksperler, sandık kapaklı- rının çakılmasından sonra, lületasının cins ve kalitesini sandık üze- rine damgalar, sandıklar açılmaya- cak şekilde telle bağlandıktan son- ra mühürlenir. Buna ek olarak, sa- tıcıının düzenlediği faturadaki fiatlara Odaca tesbit edilenlerle uygun- luğu onaylanır. Gümrük idareleri damga ve mühür taşımayan sandık- ların yurt dışına gönderilmesine i- zin vermezler.

Lületasının en ucuz kalitesi «Cihiz» in fiyatının düşüklüğü ve taşı- masının o nisbetté pahali olması satışı azaltmış olduğundan iki yıldanberi bu cins lületasının jüt cuvallar içinde ihracına izin verilmektedir. Bir çuval cihiz 3 sandık karşılığı kabul edilmiştir.

Lületasının cins ve kalitelere ayırmamasında gerek büyüklik, gere- se yoğunluk, renk ve gözenekler gibi, diğer nitelikler bakımından ob- jektif ayırcılar yoktur.

Lületasının yeraltından çok de-

gisik şekillerde çıkışları yüzünden eksperler yıllarca bu işte uğraşma- nin verdiği ehliyet ve görgü ile bu işi yapmaktadır.

Yillardan beri yapılagelmekte olan sınıflandırma dış ülke alıcı- rını da tatmin etmekte ve uzun yıl- lardır bu konuda sıkayet olmamak- tadır. Bununla beraber lületasının sınıflandırılması ve ambalajlanma- sinın standartize edilmesi, belli e- saslara bağlanması gerekmektedir.

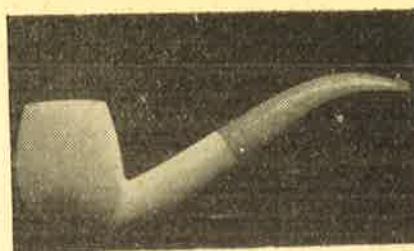
Yıldan yıla alıcıları azalan bu ihracat maddesinin söz egyptinden başka sobalarda da kullanılmasını sağlamak satışı bakımından faydalı olabilir. Kaldı ki alıcı ülkelerden Al- manya lületasını elektrik sanayiinde (izolatör olarak) kullanma yolunda incelemeler yapmaktadır.

Lületası Standardize Edilebilir mi?

Lületası, toprak içinde damar- lar halinde bulunduğuandan, modern aletlerle (kompresörlerle) çıkarı- mamaktadır. Taşı parçalamadan, tabii büyülüklüğünde çıkarmak gere- mektedir.

Ocaktan çıkarılan lületası, taşı ve yabancı maddelerden temizlendi- ginde yeraltından çıkarıldığı büyük- lüğünü kaybetmektedir. Temizlenen, traşlanan, işlenilecek hale getirilen lületasları gesitli boy ve biçimdedir- ler. Bu bakımından taşı standartize edilmesi imkânsızdır.

Lületası için standartasyon ambalaj demektir. Tasrif ve amba- laj bölümünde de belirtildiği gibi lü- letasının ambalajı yüzüllar önceki

düzenine göredir. Oysa, günden güne ilerleyen, gesitli durumlar gösteren ambalajlama usulleri yanında lületas- si sevk sandıklarının da değişime uğraması gerekmektedir.

14x34x70 veya 14x34x80 boyut- larındaki tahta sandıklara pamuk- lara sarılarak yerleştirilen lületasının kendi ağırlığından çok ambalajının ağırlığı dikkati çekmektedir. Bazi cins tasların gönderilmesinde ise bu sandıkların yapımı, taşıması çok pahaliya mal olmaktadır.

Sandıkların verilen boyutlara göre yapılması küllefetlidir.

«Cihiz» adı verilen cinsin bir türedir, cuvallarla sevkı baslamış- tir. Sandıklara oranla daha fazla lületası alan bu cuvalların değeri ucuz olduğundan maliyette düşme- ler olmustur.

Lületasının sınıflandırılmasının gelenek ve görenek esaslarından kurtarılması, ambalajlarının günün ihtiyaçlarına ve marketing esasla- rına uygun standart bir şekilde dü- zenlenerek yapılması gereklili- mektedir.

KILIÇOĞLU

Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

E S K İ S E H İ R

K I L I Ç O Ġ L U Kiremit ve Tuğla Fabrikaları
Her Nevi Kiremit ve Tuğla,
Dişli Döseme Tuğlaları

En iyi kaliteli mallariyle daima

müşterilerinin emrindedir

ADRES : Posta Kutusu 7
Eskişehir

Telgraf adresi : KIREMIT
Telefon No. : 1364 - 2105

TÜRK STANDARDLARI

Türk Standardları Enstitüsü

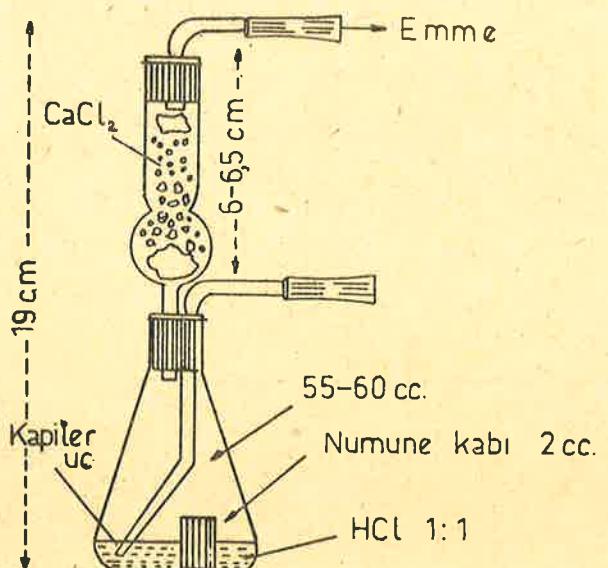
TEMMUZ 1962
BİRİNCİ BASKI

DENEY CİHAZLARI

TS. 54/2

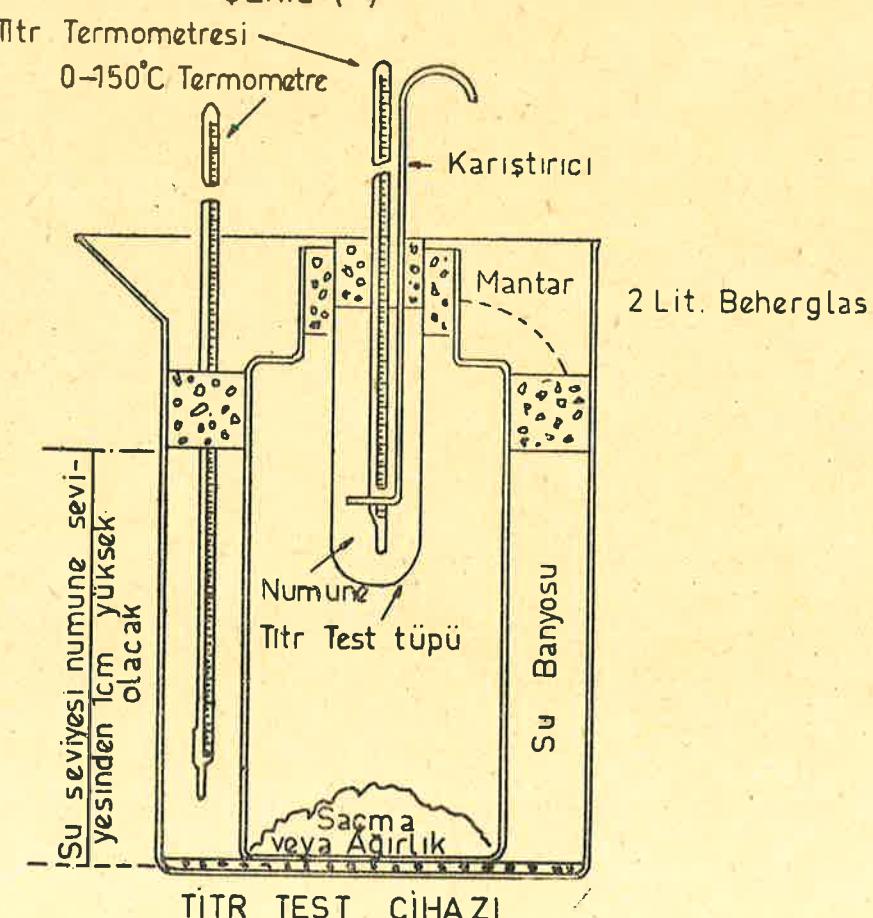
UDK.

ŞEKİL ( )

GEİSSLER CİHAZI

ŞEKİL: ( )

TITR TEST CİHAZI

YENİ Standardlar

YENİ SABUN STANDARDI

Rifki BOYACIOĞLU

Kimya Y. Müh.

Coc verimli bir çalışma göre yapmış bulunmaktadır. devresine girmiş bulunan Türk Standardları Enstitüsü memleket ticaret ve sanayi âlemine, 24 Temmuz 1962 tarihinde önemli bir standard daha kazandırmış bulunmaktadır. Çok geniş bir müstehlik zümresinin de yakinen alâkadar olacağı bu standard TS. 54 rumuzuyla anılacak olan sabun standardıdır.

Coc eski bir tarihe sahip bulunan sabunculuğumuz, bu standardla 1952 yıldan önceki yüreklükte bulunan Sabun Normları Tüzüğünün birtakım tâhakkîkî güç ve değişik yorumlamalara müsait hükümlerinden kurtulmuş olacaktır.

Okuyucularımıza, yakından ilgileneneklerini ümit ettiğimiz bu standardın esasları hakkında kısaca bilgi vermeyi faydalı görmekteyiz.

Standardda sabun «nebatî veya hayvanî yağırlarla mumlarin (wax), reçinelerin ve asitlerinin veya bunların karışımının anorganik yahut organik alkalilerle veya bunların karışımı ile sabunlaştırılması veya tâdil edilmesiyle elde olunan temizleyici maddelere sabun denir» şeklinde târif olunmuştur.

Standardın getirdiği yeniliklerin en bellibâslı sabunları, ihtiwa ettikleri yağ asidi miktarına göre sınıflandırmasıdır. Hâlen yüreklükte olan Sabun Normları Tüzüğü ise bu sınıflandırmayı kullanma yerine

Standardda sabunlar, ekstra, birinci, ikinci, üçüncü sınıf olarak sınıflandırılmış ve her bir sınıfın ihtiwa edeceği yağ asitleri ve diğer hususlar belirtildikten sonra nev'ilerine yer verilmiştir.

Bu sınıflamaya göre; ekstra sabunlar % 75 ve daha yüksek nisbette yağ asidi ihtiwa ederler. Nev'ileri; tuvalet sabunları, traş sabunları, saf sabunlardır.

Birinci sınıf sabunlar en az % 62 nisbetinde yağ asidi ihtiwa ederler. Nev'ileri; banyo sabunları, reçineli sabunlardır. İkinci sınıf sabunlar: en az % 40 nisbetinde yağ asidi ihtiwa eden sabunlardır. Nev'ileri; acı su sabunu, gliserinli saydam sabunlar, dokuma sabunları, prina sabunları, dokuma dink sabunları, traş sabunu tozları, toz sabunlardır. Üçüncü sınıf sabunlar yağ asidi miktarı % 40 dan az olan sabunlardır. Nev'ileri; sıvı tuvalet sabunu, kumlu sabunlar, arap sabunu-

dur.

Ekstra, birinci, ikinci ve üçüncü sınıflar içinde tasrih edilen sabun nev'ilerinin dışında, bu sınıfların esas özelliklerine uymak şartıyla başka nev'i sabunların yapılabileceği de standardda yer almıştır.

Standardın ikinci kısmı muayene ve deney metodlarına tâhsis edilmiştir. Bir sabunda yapılacak bilânum muayene

ve deney metodları hiçbir yanlış anlamaya yer vermeyecek şekilde tafsîlâtlı olarak tertip edilmiştir. Bu suretle laboratuvarlarda tatbik edilecek analiz metodlarında da birlik ve beraberlik sağlanmış olmaktadır.

Standardın getirmiş olduğu yeniliklerden bir diğeri de işaretleme konusundadır. Ekstra sabunlar için büyük A harfi, birinci sınıf sabunlar için büyük B harfi, ikinci sınıf sabunlar için büyük C harfi, üçüncü sınıf sabunlar için büyük D harfinin, sabunların fiziksel durumlarına göre kalıp ve ambalâjlara konulması şart koşulmuş ve bu harflerin tip ve puntoları da tesbit edilmiştir. Bu suretle müstehlik ilk bakışta alacağı sabunun ismi ne olursa olsun, kalitesi hakkında bir fikir edinmiş olacaktır.

Paketleme kısmında, sabunların fiziksel durumlarına göre ambalâj maddeleri tesbit edilmiş ve yaprak, çubuk ve granül haldeki sabunlarla toz sabunlarla dökme halde piyasa çıkarılacağı, oksijenli toz sabunlarda, aktif oksijen nisbetinin imâlâthaneden alınan nümunede tâyin edileceği de belirtilmiştir.

Bu standardda değişik yorumlara müsait hükümlerden kaçınılmış, Sabun Normları Tüzüğünün tatbiki sırasında müşahede edilen aksaklılıklar göz önünde tutulmuş ve realitelere uyulmuştur.

Türk Standardları Enstitüsü

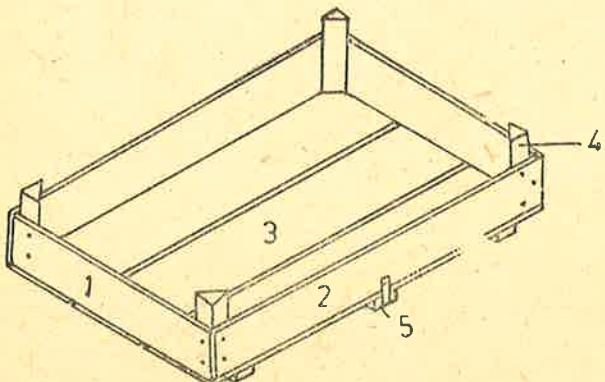
MAYIS 1962
İKİNCİ BASKI

ŞEFTALİ KASASI

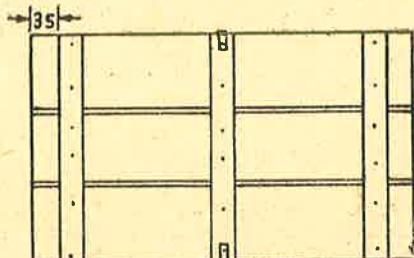
CASE FOR PEACHES

TS. 2/1

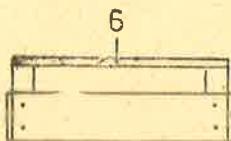
UDK. 621.315.5

Şekil 1
Ölçüler mm. dir.

A

B

C

No	Parça ismi	Kasada adet	Ölçüleri mm
1	Başlık	2	290X60 (veya 50)X 7-8
2	Yan	2	500 X 60 (veya 50) X 5-7
3	Taban (1)	3	500 X 92 X 5-6
4	Ayak	4	130 (110 veya 90) X 28-30
5	Takviye çitaları	3	300 X 30 X 5-6
6	Tutamak (2)	2	290 X 30 X 5-6

ŞEFTALİ STANDARDI MECBURI KİLİNDİ

M. E. U.

TSE tarafından yapılan TS. 42 Şeftali Standardı, Bakanlar Kurulunun 17/7/1962 tarihli ve 6/733 sayılı kararı ile mecburi kilinmiştir.

1705 ve 3018 sayılı kanunlara göre ihracatın murakabe ve kontrolunu yapmakta bulunan Ticaret Bakanlığı, şeftali ihracatının murakabesini yapmak amacıyla bu standardı, 132 sayılı kanun ve Türk Standardlarının Tatbiki Hakkında Tüzük hükümlerine uygun olarak Bakanlar Kuruluna iletmıştır.

Bilindiği üzere şeftali standarı, yalnız **sofralık şeftalileri** kapsamakta olup «çeşitli şekilde işlenmiş ve konserve haline getirilmiş, kurutulmuş şeftaliler bu standardın dışındadır». Sofralık şeftaliler, 13 çeşide ayrılmış ve adları sayılan bu 13 çeşit dışındakilerin de kendi adları ve orijinleri belirtilerek piyasaya sunulacağı belirtimmiştir. **Prunus persica Si-eb** ve **Zucc.** türüne dahil olan bu sofralık şeftalilerden adları anılanlar şunlardır:

- 1.2.1 Mayflower
- 1.2.2 Precocissima
- 1.2.3 Starking delicious
- 1.2.4 Dixired
- 1.2.5 Redhaven I
- 1.2.6 Golden jubilee
- 1.2.7 July elberta
- 1.2.8 Hale Haven
- 1.2.9 J. H. Hale
- 1.2.10 Fowler
- 1.2.11 Elberta giant
- 1.2.12 Shipper's late red
- 1.2.12 Rio oso gem

Standardda bu çeşitlerin kalitelere nasıl ayrılacağı, özürlerin neler olduğu, sandıklara nasıl istifleneceği, toleranslar, piyasaya arz, şekil ve şartları ile işaretleme, muayenelerin nasıl yapılacağı, alınacak nümunelerin nasıl alınacağı konuları da düzenlenmiştir.

6/733 sayılı Kararnameye göre, standard «yalnız ihrac olunacak şeftaliler için mecburi olarak» uygulanacak, memleket içinde satılacak şeftaliler için mecburi olarak uygulanmayacaktır. Bu hüküm, standarda uymayan şeftalilerin imha edilmemesini önlemek amacıyla konulmuş olup yerindedir. Aksi halde şeftali yemeğe imkân kalmaz. Zaten bütün istihsalin standarda uygunluğunu iç pazarlarda kontrol etmeye de imkân mevcut değildir. Kararnameye göre Ticaret Bakanlığıca yürütülecek olan kontrol uygulaması yayını tarihinden 15 gün sonra başlayacaktır. Kararname 24 Ağustos 1962 tarihli ve 11189 sayılı Resmi Gazetede yayına göre mecburi uygulama 8.9.1962 tarihinde başlamıştır. Kontrol şekil ve şartlarını açıklamak amacıyla Ticaret Bakanlığıca hazırlanan bir tebliğ de 1/9/1962 tarihli Resmi Gazetede yayınlanmıştır.

1962 ihracat mevsimi için kontrol merkezi İstanbul İhracat Başkontrolörü olarak tesbit edilmiştir. İhrac edilecek şeftali partilerinin kontrolü, verilecek bir bildiri ile bu makamdan istenecektir. İstan-

bul dışından yapılacak istekler, İstanbul'dan gönderilecek kontroller tarafından karşılanacaktır.

Türk Standardlarının Tatbiki Hakkında Tüzüğün 5 nci maddesi, standarda uygun olmayan malların ihracını menetigine göre, «malın standarda uygunluğu Bakanlıkça verecek bir belge ve ambalajlar üzerine konulacak kontrol işaretü ile tevsik edilecek ve belge ile ambalajlar arasındaki irtibat parti numarası ve resmi işaretlerle sağlanacaktır. İhracatçı, ihrac sırasında, bu belgeyi gümrük idaresine ibraz edecektir.»

Şeftali standarı mecburi kilinmadan önce, bu standarda uygun olarak 210 tonluk bir şeftali partisi Hollanda bandırılı **Tubal** vapuru ile Zürtaş tarafından 29 Temmuz 1962 tarihinde İngiltere'ye ihrac edilmiştir. Alınan bilgilere göre, bu parti şeftaliler beğenilmişdir. Bu durum standardın iyi yapılmış olduğunu gösterdiği gibi malın standarda uygun olarak hazırlanmasında titizlik gösterildiğini de göstermektedir. Mecburi kilindikten sonra ayrıca kontroller tarafından da kontrol edileceğine göre ihrac olunan şeftalilerin dış pazarlarda iyi alıcı bulacağına muhakkak olarak bakılabilir.

Şeftali standardını hazırlayan TSE, standardin iyi sonuçlar vermesinden ötürü sevinmekte ve görevini gereği gibi yaptığı için mutluluk duymaktadır.

Haberleri

REKOMANDASYONLARI

ISO REKOMANDASYONLARINDAN 250' DEN SONRA ÇIKANLAR

- ISO R 251.) Nakliyatta kullanılan araçların yüklerini saran kemer ve kayışlarım ebatları.
- ISO R 252.) Kemer ve kayışların kullanma yedekleri.
- ISO R 253.) V Kemerleri için delikli kasnaklar.
- ISO R 254.) Nakliye kasnaklarının vasif ve kullanımalarında müvazene unsurları.
- ISO R 255.) V kemerlerinin delikli kasnaklarına ait hendesî muayeneler.
- ISO R 256.) V kemerlerinin kısmî muayeneleri.
- ISO R 257.) Haserat mücadelede kullanılan kimyevî maddeler için müstererek isim seçilmelerinde ana prensipler.
- ISO R 258.) Israil alfabetesinin Latin harflerine çevrilmesi.
- ISO R 259.) Hasere milcadelelerde kullanılan kimyevî maddelerin müsterek isimlerini gösteren üçüncü liste.
- ISO R 260.) Mikroskopilerin terimleri ve mesnetleri.
- ISO R 261.) ISO' metrik vidalar, ana plan ve kuturları.
- ISO R 262.) Civata - somun.
- ISO R 263.) ISO vidaları, civata ve somunların inç hesabile kuturları.
- ISO R 264.) Boru ve rakorlar.
- ISO R 265.) Plastik maddelerden yapılmış boru ve rakorlar.

IEC - Rekomandasyonları

Gösterilen numaralardan rekomandasyonlara ait olanlar zaman zaman yayınlanan IEC rekomandasyonlarının esas numaralarıdır.

Rekomandasyonlar tâsarı halinde Millî Komitelerin müttâlalarına arzedildikleri cihetle bu müttâlaların arkası alınmadan tekemmelî edemezler. Bu sebeple aradaki numaralar mutlak olarak teselsül etmezler.

Alelâde yayın şeklinde olanlar mensup oldukları komite ve sukomitenin kendi bususî numaralarını alırlar.

- 27 — Elektrikle milletlerarası yazışma sembollerî
  - 28 — Bakır mukavemeti Hk. milletlerarası standart
  - 34 — Elektrikle müteharrik devvar makineler
  - 35 — Kuvvetli cereyan şebekelerile ilgili, grafik semboller
  - 38 — Standard voltaj şebekeleri
  - 42 — Zayıf cereyan şebekeleri grafik semboller
- (Devamî gelecek sayırlarda verilecektir.)

ISO Teknik Komitesi 107 ye çıktı

BAZI KOMİTELERİN DE İSİM- LERİ DEĞİŞTİRİLDİ

ISO'nun 66 No. lu Journalinden edindiğimiz bilgiye göre ISO'nun mevcut olan 105 adet Teknik Komitesi teşkil edilen iki yeni komite İlâvesi ile 107 adede çıkarılmıştır. İlâve edilen yeni Teknik Komiteler sunlardır:

1.) ISO/TC 106 — «Dentistry-disclcipl» Sekretaryası : BSI'dır.

2.) ISO/TC 107 — «Treatments of metallic surfaces-Metal satılıklar üzerindeki ameliyeler.» Sekreteriyası : İtalyadır.

Bu arada bazı ISO Teknik Komiteleri, ünvanlarında değişiklikle ilâzum görerek gerekli işlemi yapmışlardır. Komitelerin en son aldığı ünvan ISO Journal 66 ile ilan edilmiştir. Buna göre ünvan değişikliğine uğrayan ISO Teknik Komiteleri sunlardır:

ISO/TC 70 Eski ünvani : Definitions of engines and machines - Makinaların tariflendirilmesi.

Yeni ünvani : Definitions relating to engines and machines - Makinalarla ilgili tarifler.

ISO/TC 88 Eski ünvani : Pictorial marking of handling instructions for goods.

Eşya nakliyatındaki ambalajların resimli markalanması

Yeni ünvani : Pictorial markings for handling of goods

Eşya nakliyatındaki ambalajlar için resimli markalar.

ISO/TC 95 Eski ünvani : Bu komitenin İngilizce adı aynı kalıp Fransızcası değiştirmiştir.

Office machines - Machines pour bureau - Büro makinaları

Yeni ünvani : Machines de bureau.

ISO/TC 98 Eski ünvani : Methods of static calculations of building construction

Bina inşaatında estetik hesaplarım metodları.

Yeni ünvani : Bases for design of structures.

Inşaatların hesap esasları.

Yine bu arada ISO'nun 101 numaralı Teknik Komitesi Sekretaryalığı DNA (Deutscher Normenausschuss) dan AFNOR'a transfer edilmiştir.

Iran'da Standardlar Enstitüsü Kuruldu

Iran'da Iran Ticaret Bakanlığınca, yayınlanan bir karara göre bir Standardlar Enstitüsü kurulmuştur. Bu kararda enstitütün görevleri söylece sıralanmaktadır:

1. Mamül ve mahsullerin tiplelere ayrılması için gereken etüdleri yapmak;
2. Yetiştirici, imalatçı, ihracatçı ve ithalatçılara bilimsel ve teknik tavsiyelerde bulunmak;
3. Mahsul ve mamüllerin standardlara uygunluğunu kontrol etmek ve belgeler vermek;
4. Değerli madenlerden yapılan esayı muayene etmek, damgalamak ve gereken belgeyi vermek.

Gördüğü üzere bu enstitü TSE den farklıdır ve kontrol işini de yürütmele görevlendirilmiştir. Ayrıca değerli madenlerden yapılan her türlü esayı muayene etmek görevi de verilmiştir.

Enstitü, Ticaret Bakanı, Tarım Bakanı, Sanayi Bakanı, Madenler Bakanı ile Tahran Ticaret Odası temsilcisinin de katıldığı 7 kişilik bir yönetim kurulu tarafından yönetilmektedir. Her bakanlık ayrıca, kendi çalışma alanı ile ilgili konular için bir temsilci seçip adını ensüttüye bildirecektir. Enstitü müdürtü tipleştirme konularındaki uzmanlar arasından Ticaret Bakanı tarafından tayin olunacaktır.

Enstitünün geliri, Ticaret Bakanlığı bütçesine konulacak ödenek ile yapılacak hizmet karşılığında alınacak paralarдан tereküp edecektiler.

TSE LÂBORATUVAR UZMANI HENRY T. WENSEL GELDİ

Amerikan lâboratuvar uzmanı Mr. Henry T. Wensel 18/9/1962 günü Ankara'ya gelmiştir.

Mr. Wensel halen inşa halinde bulunan Türk Standardları Enstitüsü Lâboratuvarlarında çalışacaktır. Bu çalışma iki yıl sürecek ve lâboratuvarların gerekli tesisat ve aletlerinin montajında da devam edecektir.

Bu lâboratuvarların bir süre çalışmaları arasında bulunacak olan Mr. H. T. Wensel AID ile yapılan anlaşma gereğince yurdumuzu gezmıştır.

Mr. Wensel'e hoşgeldiniz der, çalışmalarının yurdumuz için başlı olmasını dileriz.

Japonya'da Sinaî Mamüllerin Standardizasyonu

1949 Haziranında Sinaî Standardizasyon Kanununun kabulünden beri gerek dahili istihlak gereksiz yabancı istihlak için bellibaşlı Japon mamüllerinin yüksek imalat ve kalite standardlarının tesisinde devamlı ilerleme kaydedilmiştir. 1961 yıl sonu itibarıyle, Japon Sinaî Standardlar Komitesi madencilik ve sınaî sahalarda 17 bellibaşlı istihsal seksiyonunu içine alan 5397 mamül için sınaî standardlar tesis etmiş bulunmaktadır.

Japonya ilk olarak 1920 yılında millî sınaî istihsal standardları tesis etmeye başlamıştır. Mamafüh, 1949 yılında Standardizasyon Kanununun çıkarılması hem standardizasyon programına kanuni destek temin etmiş hem de sanayinin standard sınaî spesifikasyonları kabul etmesi için umumi bir teşvik temin etmiştir.

Bu kanunun şümüllü olarak tatbiki verimde artış temin etmiş, maliyetleri düşürmüştür ve kalite kontrol sistemlerinde önemli bir gelişme sağlamıştır.

JIS diye adılan Japon sınaî standardları, Enternasyonal Ticaret ve Sanayi Bakanlığı dahilindeki Sinaî Standardlar Komitesi tarafından tayin edilmektedir. Bu komite 240 devamlı tiye ve geçici geçici tiyelerden ve imalatçılardan, satıcılarından, alıcılarından ve hükümet kurumlarından seçilmiş teknik uzmanlardan kuruludur. 28 seksiyon heyeti ve 1500 den fazla teknik komite bulunmaktadır.

Standardları tayin ederken, bu komite gerek imalatçılardan gereksiz müşterilerin fikirlerini nazari itibara almaktadır. Her bir standard, kendi sahasında en son teknolojik ve ilmi gelişmeleri aksettirmesini temin maksadıyla her üç yılda bir tekrar muayene edilir.

Bu komite Enternasyonal Standardizasyon Organizasyonu (ISO) ve Enternasyonal Elektro - Teknik Komitesi (IEC) nin üyesi bulunmaktadır. Bu iki teşekkülüne tavsiyeleini takip ederek, dışarda kendi içelemleriyle birlikte, bu komite JIS spesifikasyonları formile etmek suretiyle enternasyonal olarak kabule mazhar olan standardlar idame ettmeye muktedir bulunmaktadır.

Bir JIS ünvanı mamülün aşağıdaki dört kategoride en yüksek standardları karşıladığı gösterir :

- 1) Teknik terminoloji, semboller, adedi kıymetler vs.
- 2) Şekil, kalite, fonksiyon, malzeme vs.
- 3) Muayene metodları, analiz, nezaret vs. ve,
- 4) Dizayn, inşa, ambalaj ve çalışma vs.

Ünvan JIS harflerinden ve buunu takiben 17 seksiyonun herbiriň alfabetik sıralı ve tali seksiyonu gösteren bir 4 rakam sayıdan ibaret bulunmaktadır.

JIS etiketini teşhir etmek istiyen, bir tayin edilmiş mamulun imalatçısı istihsal kolaylıklarının tek mil muayenesi için hükmüne müracat etmek zorundadır. Muayene imalat tezhibatı, kalite kontrol sistemi, muayene metodları vs. yi içine alır. Buna ilaveten, imalatçı şirketinin tasvip edilmiş bulunan mamülün istihsalini ve kalitesini devam ettirmeye muktedir olduğunu göstermek mecburiyetindedir. Bir kez muvafakatı aldıktan sonra, imalatçı arzu ederse unvanı kullanabilir. Bundan sonra, hükümet standardların muhafaza edildiğini teminen sadece bir nezareti rolünü ifa eder.

İSVİÇRE'DE AYAKKABI VE KUMAŞLARIMIZ ARANIYOR

Bern Ticaret Müşavirliğimizden bildirildiğine göre, Türk motifli kumaşlarımız bilhassa son zamanlarda İsviçre piyasasında gerek İsviçreliler ve gerek İsviçreyi ziyaret eden turistler tarafından ço karanmaktadır.

Öte yandan yine Bern Büyükk Elçiliği Ticaret Müşavirliğimizden bildirildiğine göre İsviçre piyasasında, ticarette (Mule) tabir edilen Türk menseli kadın ayakkabılara talep artmaktadır. Pabuç şeklinde veya altı düz köseleden mamül sandaletlerin üzerlerinin motifli veya işlemeli kumaş veya deriden imalatı talep olmaktadır. Bugüne kadar daha çok İtalya'dan İsviçre'ye ithal olunan sandaletlere nazaran Türk menseli sandaletler kalite ve orijinalite bakımından tercih edilmektedir.

ZEYTİN STANDARDI ÇALIŞMALARI

Vedat Kunaşoğlu

— III —

Yemeklik zeytin standardı Türk zeytinlerinin dünyaca tanınmasını ve tüketimini sağlayacaktır.

Türkiye'de yemeklik zeytin standarı, basit kayıtlar hariç, toleransla başlamalı ve kısa aralıklarla geliştirilmelidir.

Dış ticaret aleminde geniş müsteri kitesine sahip olan İtalya ve Yunanistan imalatçıları, yıllardır e-riştikleri ihtisasa dayanarak, çalışmalarını kendileri düzenlemekte ve gerekli tipleri kendileri ortaya çıkarmaktadırlar. Bu yüzden İtalya ve Yunanistan'ın yeşil ve siyah zeytin standardları bulunmaktadır.

Cezayir zeytin standardı olarak ihracatla ilgili 18. Kasım 1937 tarihli kararnamesiyle bazı esaslar koymuştur. Bu esaslar, bilhassa kalibre, olgunluk, kalite ve ambalajı hedef tutmaktadır.

Dünya ticaretinde hızla hedeflerine ulaşmak gayretinde olan İsrail ise, salamuralı yeşil zeytin için ilk defa 1955 Temmuzunda SI/157 yi meydana getirmiştir. Bunun ihtiyaçlara daha uygun seklini SI/157 olarak Haziran 1958 de yayımlıstır. SI/157 ler bilhassa asalakların salırmamasına çok uğrayan zeytin gibi bir meyvenin değerlendirilmesinde objektif esasları ortaya koyması bakımından, çalışmalara ufuk açıcı olarak görülmektedir.

Türkiye'de irilik esasına göre yapılmış bir nevi sınıflama mevcuttur. Borsa işlemlerinde genel kurallar ve ihtiyacı tahlim talmudnamesi, zeytinleri yalnız kiloya isabet eden adet bakımından sıralamakta ve arada bulunabilecek ezik zeytinler için kayıt koymaktadır. Kaldı ki sözü edilen vasıfların ihtiyacı olarak tahlime esas olduğu, önceden kabul edilmiş bulunmaktadır.

Memleketimizde zeytinin ham halde iken 120 milyon, salamura-

dan sonra ise 218 milyon liralık tıcarı hacmi vardır. Bu rakkamlar 1958 istihsal, 1959 satış senesine ait olup rekoltenin 42 milyon kilo nisbeten az olduğu zamana tespit etmektedir.

Belirtmesine çalışılan nokta, Türkiye'nin zeytin standarı yönünden son derece geri kaldığı ve bu yüzden ne iç ticarette ve ne dış ticarette ileri adım atılmasına imkân bulunmadığıdır. Halbuki coğrafi durumunun verdiği bu avantaj en kısa zamanda fakat metodlu çalışma ile, Türk halkın para durumunu İslâha yarayacak araçların başında bulunmaktadır.

Türkiye zeytinlerinin standarı yeşil ve siyah zeytinler olmak üzere iki ayrı konu teşkil eder. Bazi hususlarda birbirine paralel hükümleri taşıması gereken standarda iç ticaret bakımından siyah ve dış ticarete hazırlık bakımından ise yeşil zeytin aynı önemde sayılmalıdır.

Türk imalatçılarını standarda alıştırmak bakımından siyah zeytinlerin daha önce ele alınması gereğe uygun düşmektedir. Bu itibarla ister salamurada, isterse diğer usullerle muamele görerek tatlılaştırılmış bütün zeytinler, standard kapsamına girmelidir. Öte taraftan zeytinin çekirdeği çıkarıldıkten sonra kalan et kısmının yağı, madde nin besleyici olarak kullanılmasının nedeninden biri olduğuna göre, bu hususun da standarda yer olması şarttır. Bu suretle bazı bölgelerin yağ oranı az zeytinler ile, yağ oranı fazla zeytinlerin harman edilerek satışı önlenebilecektir.

Zeytinlerin toptan satışlarında küfelenin kaldırılması hem sağlığın korunması hem de taşıma ucuzlugu bakımından zaruri görülmektedir. Esasen bugünün konjonktürü, 25 kilo net zeytin alan sandıkları piyasaya kabul ettirmiş durumdadır. Zeytinlerin sandığa konulması ezik nisbetini bir hayli azaltmakta ve 50/80 kiloluk küfelerle yapılan taşımmanın mahzurlarını önlemektedir.

Perakende satışların, mutlaka ambalajlı olarak yapılması gerekmektedir. Bu mecburiyet sağlığı tehdit edici yabancı maddelerin zeytinlere buluşmasını önlediği gibi, yağ bakımından zengin zeytinlerle az yağlı zeytinlerin birbiriyle karıştırılmasını önleyecektir, rekolte seneleri ayri olan zeytinleri de birbirine karıştıracak olanları da kayıt altına alacaktır. Ambalaj maddelerinin ucuzluğu, bilhassa polietilen torbalar standarı başarılı kılacaktır.

Diger taraftan yetişiricinin kısmen elinde olmayan sebepler dolayısıyle árizalanan zeytin tanelein standalar arasında toleranslar içinde değerlendirilmesi mecburiyeti vardır. Bu itibarla dacus olea vurgunu zeytinlerin standardarda bulunmasına imkân verilmelidir.

Ezik, çürük ve bereli görtür kusurlardan olması dolayısı ile bu gibi tanelerin bulunmasına yer vermemelidir. Ancak kalifiye işçi noktasından dolayı, ambalajlarda ortaya çıkabilecek bu gibi hataları en aşağı seviyede tutacak tedbirler alınmalıdır.

Yabancı madde en ufak miktar da da olsa bulunmamalıdır. Bilindiği gibi sicimden başlayarak birçok maddeler zeytinlerimiz arasında bulunur. Zeytinin müstehlik tarafından evlerinde yikanarak kullanılanlığı şeklinde düşüncelere yer verilmemesi gerektir.

Sağlık Koruma Kanunlarına aykırı olmamak şartıyla, çeşni verici bazı maddelerin kayıtli hadler içinde harmanlarda bulunmasına müsaade zarureti vardır. Aynı düşüncenе küflere ve bozulmalara karşı konulacak koruyucu maddeleri de kapsamalıdır.

Bu esaslara göre düzenlenecek olan yeşil ve siyah zeytin standarı projelerinin uygulanması müstehlikin lehine sonuçlar verecek ve zeytinlerimizin dış piyasalarla sürülmeye de yardımcı olacaktır.

Kutu - poşet emniyet

KİBRİTLERİ

TÜRKAY ENDÜSTRİ VE TİCARET
Anonim Şti. — İstinye

SATIN ALACAĞINIZ
MALLarda

T S

MARKASINI ARAYINIZ

BU ALAMETİ FARİKAYI TAŞIYAN
MALLAR

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

Tarafından Hazırlanıp

Kabul Edilen

STANDARDLARA GÖRE İMAL EDİLMİŞTİR

BU MARKAYI TAŞIYAN MALİ

**İNANARAK ALIN
GÜVENEREK KULLANIN**

STANDARDİZASYON KONUSUNDA YİHNE İYİ YAZMAK İÇİN

İHRACATI GELİŞTİRME MÜCADELESİ

The challenge of export expansion - İhracatı geliştirme mücadelesi. Bir çok Amerikan kumpanyaları dünyada en fazla rekabet eden piyasalara ihracaat yapmakta ve yenilerini inkişaf ettirmektedirler. Bu kumpanyalar deniz aşırı işleri nasıl kurduklar? Bu rapor 12 icraatçı ve dış ticaret experileri tarafından hazırlanmış olup senelerce fiili olarak bir kumpanyada çalışıp da elde edebileceğiniz tecrübeyi verebilmek fırsatlarından istifadeyi ve anlaşılmamış problemleri sadelikle görüp hal caresi bulmayı siz ihracatçılara öğretmek amacıyla hazırlanmıştır.
Fiyati : 2.25 Dolardır.

DİĞER YAYINLAR

Amerikan Yönetim Derneği'nin Ağustos 1962 ayına ait bülteninde piyasaya arzedilmekte olan nesriyat arasında aşağıdaki literatürler vardır :

MİLLETLERARASI MUAMELELERDE PIYASA ARAŞTIRMALARI

Market Research in International Operations - Milletlerarası muamelelerde piyasa araştırmaları
Fiyati : 1.50 dolardır.

MİLLETLERARASI FINANSMAN KAYNAKLARI

Sources and Methods of International Financing - Milletlerarası Finansmanın Kaynakları ve Metodları.
Fiyati : 3.00 dolardır.

PIYASA İŞLERİ

The Marketing Job, Piyasa İşleri.
Fiyati : 9.00 dolardır

FİAT MEKANİZMASI

Pricing : The Critical Decision - Fiyat mekanizması, kritik kararlar.
Fiyati : 1.50 dolardır.

SATIŞ TAHMİNLERİ, MALZEME VE METODLAR

Materials and Methods of sales forecasting - Satış tahminleri, malzeme ve metodlar..
Fiyatı : 3.50 dolardır.

MÜŞTEREK FİNANSMANIN YENİ SORUMLULUKLARI

New responsibilities in corporate finance - Müşterek finansmanın yeni sorumlulukları.
Fiyati : 2.00 dolardır.

SERBEST HAVA İYONİZAS- YON KOFRALARININ MUKAYESESİ

J. H. Aitken, L. De La Vergne, W. H. Henrey ve T. P. Loftus isimlerinin yer aldığı yeni bir eser : «Comparison of United States and Canadian Free-air ionization chambers» Amerikan ve Kanada serbest hava iyonizasyon kofralarının mukayesesı

İSTATİSTİKİ İHTİMALLER

W. J. Youden tarafından yazılmış ve bastırılmış bir kitap : «Statistics and Probability» İstatistikî ihtimaller.

SEYREK TEKERRÜRLÜ FREKANSLAR KAFESİ

R. J. Rubin ve R. Zwanzig tarafından müşterek olarak hazırlanan bir kitap : «A lattice with an unusual frequency spectrum - Seyrek tekerrürlü frekanslar kafesi.»

FRANSA'DA KONSERVE KUTULARININ STANDARDİZASYONU

(Courrier de la Normalisation'dan)

Konserve kutuları standardizasyonun faydası hakkında şimdiden bir çok şey ve hatta çok iyi şeyler söylemiş olmasına rağmen, bu sahada elde edilen pratik neticeleri bir defa daha tebariz ettirmek tamamen faydasız olmuyacaktır.

Konserve kutularının milli çapta standardizasyonu 1945 senesinde hemen hemen tahakkuk etmiş, ve 1946 senesinde çıkartılan bir kararnameyle de bu mecburi kılınmıştır.

Hemen hemen tahakkuk etmemiştir zirâ, tesbit edilen kaideler, sâbit olamazlar ve bunların kullanımı neticesi, elzem görülen değişiklikleri ve muhtemel teknik ilerlemelerden doğacak yenilikleri mümkün kılacak esneklikte olmaları lazımdır.

Madenî kutu başlı başına bir gâye olmadığına göre, kullanılış bakımından dikkate alınması lâzım geldiğinî hatırlatmak herhalde faydasız olmuyacaktır.

Standardizasyonun gayesinden ve pratik kullanımı basitleştirmek olan menşeinden uzaklaşmadan, bu standardizasyonun tatkikini istinat ettireceğimiz başlica ilke işte budur.

Tecrübenin verdiği bilgiye göre, standarize etmek, basitleştirmek birleştirerek, hususileştirmektir ki, bunun da: malzeme ekonomisi, maliyet fiyatının inmesi ve müstehlike sağladığı iyi kalite ve yiyeceklerin değiştiremeye olası, emniyeti gibi sağladığı avantajlar herkes tarafından kabul edilmektedir.

Dolayısıyla girişilmesi gereken esas iş, her kutu kategorisindeki çeşit sayısını azaltmak ve bu kutuların birbiri yerine kullanılabilir olmasını sağlamak. Bu iki gayeden mantık olarak bir üçüncüsi gîriyordu ki bu da üretim vasıtalarının rasyonalizasyonu idi.

Standardizasyonun sağladığı avantajları daha iyi belirtmek için, kutu imalâtçılarının, konservecilerin

bütün taleplerini yerine getirdikleri ve aynı isimdeki mallar için değişik büyülükte kutu imâl ettilerini devirleri hatırlatmak iyi olacaktır.

Nitekim «parisien» veya «nantes» denilen 4/4 lüklere vardır ki, bunların dip çapları aynı olmakla beraber yükseklikleri farklı olduğundan istiab hacimleri de tamamen farklıdır.

Balık kutularına gelince, bunların çeşitleri de tamamen fantaziye kaçan bir hâl arzediyordu. Şöyleki coğunuñ dip profili geometrik bile değişdi ve birçok değişik tip vardı.

Hattâ, aynı dip üzerinde, mm. den mm. ye değişen yüksekliği olan kutular, bir de bazı konservecilerin kendilerine has değişik profilde kutuları vardı.

Kelimenin tam manasiyla, bu basbozukluk bir taraftan imalâtçıları temsil eden, diğer taraftan konservecileri temsil eden meslekî teşekküler, bu vaziyete bir düzen ver-

Döküm Radyatörlerden sonra, şimdi de...
Almanyanın en meşhur kalorifer kazanı fabrikası
Eisenwerk Hilden
PATENTİ ve İŞBİRLİĞİ İLE İMAL EDİLEN
SICAK SU VE ALÇAK TAZIYIKLI BUHAR İÇİN
Döküm Kalorifer Kazanları

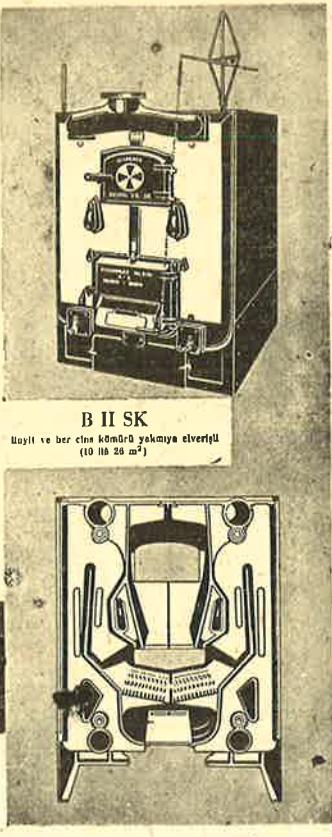
DÜNYANIN HER TARAFINDA OLDUÇU GİBİ
MEMLEKETİMİZDE DE
SATIŞA ARZEDİLDİ

B II OEL
havuz: Matot Tipi
(10 Ha 28 m²)

UCUZ
UZUN ÖMÜRLÜ
EKONOMİK
KULLANIŞI
RAHAT
YÜKSEK RANDIMANLI

EN KÜCÜK YERE
MONTE
EDİLEBİLECEK
ŞEKLDE
DÖKÜM DİLİMLERDEN
MÜTEŞEKKİL

**TÜRK DEMİR DÖKÜM
FABRİKALARI A.Ş.**

Sipariş ve Satış Merkezleri:
FER TİCARET Ltd. Şti.
İstanbul, Galata, Fermaneciler 90,
Telefon: 49 17 62

MERKEZ TİCARET Ltd. Şti.
Ankara, Ulus Meydanı, Koç Han,
Telefon: 11 04 56

meye ve yuvarlak dipli kutuların çapını, dört köşe veya beyzî kutuların da ebat profilini tesbit etmeye, yöneltti.

1920 de girişilen ilk tatkîk 1932/33 ilk standardizasyona yol açtı. Buna göre:

— 10 çeşit yuvarlak dip ve bunların üstünde 36 çeşit kutu

— 5 çeşit dörtköşe dip ve bunların üstünde 11 çeşit kutu.

— 8 çeşit beyzî dip ve bunların üstünde 12 çeşit kutu.

Yâni toplam olarak 23 çeşit dip ve 59 çeşit kutu.

1941 de, harp dolayısıyla çekilen maden sıkıntısı bazı diplerin kullanımını kaldırdırdı ve neticede:

10 yuvarlak dip yerine 6, ve 36 yuvarlak kutu yerine 15 yuvarlak kutu kaliyordu.

Bunlarla beraber aynı standardlar, başka bir kutu kategorisine de yayılıyor ve pateler (ezme) için kullanılan dörtköşe ve trapez şeklindeki kutuları da içine alıyordu.

Nihayet, 1945 te yapılan çok etrafî bir tatkîkten sonra konserve kutuları standardizasyonunun ana hatları belirmiş oluyordu.

Bu standardizasyonda, istâb hacmi, birimin bir katı veya kesrî katı olan kutuların kullanılması kabul edilmişti.

Sebze, Meyve ve ton balığı için 850 cm³.

Balıklar, sardalyalar için 750 cm³

Kabul edilen dip sayısı söyleydi:

Yuvarlak : 10, kutu sayısı 30

Dört köşe : 14, kutu sayısı 21

Beyzî : 8, kutu sayısı 12

Trapez : 3, kutu sayısı 6

Kutulanacak mahsullerin bu büyük sayısı yanında hepsinin yoğunluğu farklı olduğu için, hepsine tatlîk edilebilecek bir ortak ölçünün bulunması en mâkul yoldu.

1946 danberi, kullanıcıyla kutu imalâtçısının menfaatleri, ki bu ekseriya, aynıdır, bağıdaştırılabildikçe standardize edilen değişik büyülükteki kutu sayısı da gittikçe arttırılmıştır.

İmalâtçılarda anladıkları gibi, madenî ambalaj, ihtiva ettiği mahsulin satışta yardımcı olmali ve müşterilerin tercihine tesir ederek satışı artırmalıdır.

Bugünkü standardlar, bütün konservecilerin muhafaza etmek istedikleri mal için AFNOR(*) kutusu kullanabileceklerini mümkün kılmaktadır.

Kutu boylarının hûdûdlandırılmasının sayesinde, standardizasyon, değişik tipte seri kutu imalâtını mümkün kılmakta ve el emeği ve maden kullanılması bakımından elde edilen randiman azamî derecesini bulmaktadır.

Eğer bu standardizasyon mevcut olmasa veya bu standardizasyona hürmet edilmeseysi, hâlen hemen bütün fabrikalarda bulunan ve kutu fiyatlarında büyük düşme sağıyan yüksek verimli imâl aletlerini kullanmak mümkün olmuyacaktı.

İste bu standardizasyon, kutu imalâtçılardan, bazan tehlikeli bile olan, yatırımlar yapıp giyotinler ve büyük süratlerle dönen ve çıkışları yapan, kauçuklama ve lehim kurutma gibi kutuların sizmazlığını garantileyen muamelelerin de birlikte yapıldığı tek parçalı dip çıkarma makinalarını kullanmaya sevketmişdir.

Konserve kutusu sanayiinde kullanılan bütün malzeme modernleşmiş ve işlemedeki sürat yüzünden, buralarda aynen saatlerdeki hassas aletlere benzer yüksek devirli makinalar kullanmak ihtiyacı hâsil olmuştur.

Eğer kutularda görülen fazla çeşit sayısı, rasyonel bir şekilde azaltılmamış olsaydı, bu büyük hamleler nasıl yapılabildi?

Cök değişik tipte kutuların otomatik ve seri imalâti için lüzumlu aletlerin temini imalâtçıları rantabl olmayan büyük yatırımlara mecbur edecekti.

Kullanıcı, bilhassa konserveci yönünden de standardizasyonun ehemîyeti daha az değildir. Diğer faydalalar yanında sunu zikredebiliriz: konserve sanayii mevsimlik bir iş olduğundan, konserveci, herzaman kutu imalâtçısı herhangi bir sebepten talebinde karşılaşamıyorsa, başka bir imalâtçuya müracaat edebilir. Onunda, bu kutuların imâli için gerekli alete sahip olup olmadığını düşünmeye artık mahal yoktur.

AFNOR : Fransız Standardlar Birliği

TSE Haberleri

(Baştárafi 10. sahifede)

bul edilen özel bir kanunla Enstitü, sânaî, ziraî ve teknik sahada bütün standardizasyon faaliyetlerinin mihrâkı haline geldi.

Bugün Enstitü teşkilâtmasını tamamlama yolundadır.

Bir standardizasyon sitesi inşaat halindedir. Sitede 300 kişilik büyük bir toplantı salonu ve teknik komitelerin çalışmaları için müteaddit küçük toplantı odaları ve lâboratuvarlar bulunmaktadır. İnşaat sahası 10.000 m² dir ve bunun yarısı lâboratuvarlara tahsis edilmişdir.

«Standard» lar için karma bir sistem kabul edilmiştir. Türk standardları, İngiltere ve Amerika'da olduğu gibi evvelâ bir izahname ile başlamakta, sonra da Avrupa'da olduğu gibi foyler halinde devam etmektedir. Bugüne kadar Enstitü 50 kadar seri standard tesbit etmiştir. Yeni yıl faaliyet programı içerisinde 100 yeni standardın kabulü bulunmaktadır.

İnşaat malzemeleri ve sistemleri konusundaki standardlar Türkiye'nin 5 yıllık kalınma planında ehemmiyetli bir yer işgal etmektedir. Bu stan-

dardların onarım ve kontrolü, Enstitüye tevdi edilmiş bulunmaktadır.

Türk Standardları Enstitüsü; 1/3 üniversite temsilcileri, 1/3 hususî sektör, 1/3 devlet sektörü mümessillerinin temsil edildiği bir genel kurula malik özel bir teşekküldür.

Üyeler Enstitüye gelirleri nisbetinde bir aidat öderler. Enstitü 1962 yılından itibaren aylık bir bülten yayınağa başlamıştır. Bültenin sonunda muhtevâsının hülâsasını bildiren İngilizce bir kısım da bulunmaktadır.

LİKİT PETROL GAZI İÇİN HAZIRLANAN TÜP STANDARDI ÖNCELİKLE BASILIYOR

Bir süre önce TSE Teknik Kurulunca kabul edilmiş bulunan TS. 55 Sivilaştırılmış Hidro Karbür Tevzi Tüpleri Standardı Bakanlar Kurulu onayı na sunulmuştur.

Memleketimizde gün geçtikçe kullanılması coğalan bu gazın tüplerinin dış ülkelerden getirtildiğini de gözönüne alarak bu standardın TSE tarafından basılmasına öncelik verilmiştir.

Izmir Yağ Sanayii Semineri

(Baştarafı 8 nci Sayfada)

mali yabani zeytinlikler aşılanıp ehlileştirilmek suretiyle milli yağ ihtiyacımız karşılancaya kadar ithalata devamdan başka çare olmadığı teyit edilmiş ve Amerika'nın bu konudaki yardımları sükrulanla karşılardan sonra zeytin ve yağ müstahsillerimizin hümeye görmesi gerektiği ve zeytincilikte ileri saflarda bulunan İtalya ve İspanya'da da tatbikatın böyle olduğu açıklanmış ve bunu müteakip:

a) Yurdumuzda zeytinyağı fiatlara maliyeti koruyacak bir istikrar verilmesi,

b) Ucuza ithal olunan nebatı yağ satış fiatlara memleket içinde yapılan farklardan bir fon tesis edilip bunun zeytinciliğimizin ve yağ sanayiimizin geliştirilmesine tahsis olunması,

c) Yabani zeytinliklerin gün gelirmeden verimli hale getirilmesi, ifadesinde birleşen mülâhazalar, seminerde oy birliği ile kabul edilmişdir.

Bu arada açıklanan Türk zeytinyağı standartı tasarısimın son şekli üzerinde de görüşmeler olmuş ve yapıcı, olumlu öneriler ileri sürülmüştür.

Bu münasebetle konuşanlar standardlaşmadaki kesin ihtiyaç ve faydalari teyit ettikten sonra Türk Standardları Enstitüsünün yağlı tohumlar ve zeytinyağı standardlarını ön planda ele almak suretiyle gösterdiği ilgiye ve bu konulara harcadığı emeklere teşekkürlerini bildirmişler, tasarımin tezelden tamamlanıp uygulanmasını istemislerdir.

Standard Tasarısında tatbikat yönünden tadili istenilen hususlar sunlardır:

a) Tasarıda 0,8 aside kadar olan zeytinyağlarına «Sizma yağ» adı verilmiş. Halbuki, hafif basınç altında Prese'de de aynı vasıfta yağ alınabilmiş. Bu sebeple «Sizma yağ» yerine bilhassa sağlık bakımından içilen bu yağılara «İçmeli yağ» denilmesi daha uygun görülmüştür.

b) Tasarıda yalnız naturel zeytinyağlarının kapalı kaplara konulması şart koşulmuştur.

Halbuki, daha ziyade kupe ve rafine yağılar ışık ve ısı altında bozulacaklarından; bunların kapalı kaplarda tutulması gerekmektedir.

Sonra, naturel zeytinyağı yiyen

fakir halk da vardır. Bunların cüz'i miktarlarda, alındıkları yağı ambalajlamak pahalıya mal olacağından, açık satışa zaruret vardır.

Onun için bu realite dikkate alınarak standartdaki

— Kapalı kapta tutma mecburiyetinin kupe ve rafine olanlara da teşkil edilmesi ve

— Üzerlerine içlerindeki yağların çeşidi ve özellikleri, kaliteleri yazılmak suretiyle, dış tesirlere karşı mahfuz ve sağlığa zarar vermeyecek maddelelerden, muayyen ümitlerde yapılmış musluklu kaplar içinde her çeşit zeytinyağının satışına izin verilmesi. Bir de

— Alış verişlerde anlaşmazlık çıkaran ve aldatılmalara yol açan litre satışlarının tamamen yasak edilmesi istenmektedir.

c) Zeytinyağlığımızın ham halde ihracından zarar gördüğümüz ileyi sürülerek, standartdaki kalite tasnifinde milletlerarası kabul edilmiş asit miktarları aynen alınmak suretiyle işlemiş zeytinyağı ihracına imkân hazırlaması israrla tavsiye olunmaktadır.

Tasarının diğer hükümleri genel tasviple karşılaşmıştır.

Zeytincilikte teşkilatlanması ve araştırmalar :

İtalya ve İspanya zeytinciliği ileri memleketlerde zeytinyağı müstahsilleri ve sanayicileri işçileri sendika ve federasyonları kurmak suretiyle teşkilatlanmıştır.

Bunlar milli zeytinciliğin ihtiyaçlarını karşılamak ve zeytinciliği geliştirmek yolunda çalışırlar. Hükümet de milli zeytincilik politikasını tesbit ederken bu kuruluşların mütalealarından ilham alır.

Bu örneklerde bakarak Türkiye'de de benzeri bir teşkilatlanması gidilmek bir zeytincilik ofisi kurmak şarttır.

Yine zeytinciliği ileri memleketlerde yukarıda adı geçen kuruluşlar dışında araştırma yapan önemli enstitüler vardır.

İspanya'nın zeytincilik merkezi sevil şehrindeki Zeytincilik Enstitüsü bülklardan biridir. Yıllık bütçesi 1,5 milyon lira olan ve (67) uzman çalıştan bu Enstitü bakım, istihsal ve değerlendirme ile yeniden yetişirme konularında çalışmaları ile İspanya zeytinciliğine yol göstermeye büyük faydalara sağlamaktadır.

Binaenaleyh, Türkiye için de bu ölçü ve manâda araştırmalar yapılmalıdır ve Türkiye'nin yağ politika-

si tesbit edilirken, diğer bütün bitkisel yağlarla hayvanlı yağlar da zeytinyağı ile birlikte bir kül halinde mütalea olunmalıdır.

Millî olanlar dışında bir de merkezi Madrit'de bulunan milletlerarası bir zeytincilik konseyi vardır. Hemen bütün zeytin müstahsili memleketler bu kuruluşu girmiş olup ileyide Birleşmiş Milletlere maleşimi amacı güdülmektedir.

Türkiye'nin de buna üye olması zaruri olduğu kadar millî ekonomimize faydalara sağlayacaktır. Bu itibarla vakit geçirilmeden buna tevessül edilmelidir.

Açıklanan bu bilgi, görüş ve dileklerden de anlaşılacağı vechile seminer benzerleri arasında ciddî başarı ve verimli geçmiştir.

Bu vesile ile tertipleşenleri ve bu işe emeği geçenleri tebrik vazife ederim.

İMALAT VE KONTROL

(Baştarafı 3. Sayfada)

sına ve bu ölçülerin kontrol edilebilmesi için de değişmeyen mastar hazırlanmasına götürmüştür.

Ölçü kontrolünün iki görevi vardır; birisi negatif yönden hatâların tesbiti, ikincisi ise pozitif yönden hatâ yapmayı önlemek ve böylece istihsalde ekonomiyi yükseltmektedir. Yanlış ölçmelerden ötürü doğacak sonuçlar ağırlaştıktan sonra kötü kontrol etmenin önemi belirir. İhtiyacın üstünde bir hassasiyetle de imalata lüzum yoktur, maliyeti çok yükseltir. Parçaların imalâtında istenen hassasiyet artırıldıkça bunları imâl ve kontrol edecek tezgâh, avadanlık ve ölçü âletlerinin değerleri yükselir; fakat bu sayede de bozuk imalât önlenir, yatırılan kapital artmakla beraber, imalâttâ malîyet düşer.

TSE nin kurulması ile yurdumuzda sanayiin gelişmesi için en önemli adım atılmıştır.

İlerde bir iki yazı ile sınır ölçüleri sistemi ve ISO temel toleransları hakkında bazı bilgiler verilmeye çalışılacaktır.

SUMMARY OF CONTENTS

AT THE THRESHOLD OF NEW ACTIVITIES

p. 1

TSE announces the beginning of the new year of activity, and states that last year's activities were not as productive as desired. In accordance with the decision of the Board of Directors of the TSE, a letter was sent to the chairmen of preparatory groups to investigate the reason for non productivity of activities. Last month the chairmen of preparatory groups met and reached some positive agreements.

Requests for standards are increasing day by day. Although TSE feels satisfaction with the interest shown in standards both by the government and producers, it will never feel happy unless these requests are fulfilled.

This year, along with agricultural products industrial products will also be given consideration with respect to setting up of standards. The Five Year Plan also forces the TSE to speed up standardization activities.

TSE believes that this year will be more successful than the last and commences its activities with full confidence in the technical committees.

PRODUCTION AND CONTROL

p. 3

Dr. Engineer Tahsin Onalp in this article points out that the success and long life of an industry or investment lies in the capacity to compete with others in the same field and that the main objective of all investors is to reduce the cost to minimum. This automatically leads to strict control of production.

Quality can be achieved through uniform production. The quality of production is proportionate with the controls carried out.

The first step towards eliminating defects is to determine the reason for defects. Quality requires precise production.

Rational work requires going into mass production which also makes interchange of parts possible.

By interchange is meant the possibility of replacing one part by another without the necessity of making any modifications by producing parts the difference between which as regards size and tolerance is acceptable.

This also is an important factor in creating stocks of spare parts.

By remaining within given measurements and tolerances it can also be possible to replace parts with those produced elsewhere.

Another advantage of control of measurements is the ability it gives to control the work done by the labourers.

STANDARDIZATION FOR PROGRESS OF SCIENCE AND INDUSTRIAL TECHNOLOGY

p. 4

Italian Standard Institute's President Mr. Rossi's speech on the above subject which he gave at the ISO TC 95 Committee meeting in Torino appeared in many brother magazines. The Standard also gave place to the speech on pages 4 and 5.

PORTRAITS

Dr. EDWARD WICKERS

p. 7

Dr. E. Wickers, a highly respected chemistry expert of world wide fame has retired from the American Standards Bureau.

Dr. Wickers who has worked for the Bureau for the past 44 years was vice president when he retired.

He has been one of the few respected authorities on the matter of unification.

Dr. Wickers headed the Committee of the Union of Standards on Physico Chemical Data and also of Inorganic Chemistry for many years.

Born in 1892 in Zeeland, Michigan, Dr. Wickers received his B. A. and M. S. and PWD from Wooster College and the University of Illinois respectively.

Dr. S. G. BURGESS

Dr. Burgess is the head of the Executive Committee of the British Standards of Paint Industry and the writer of 30 or more magazines on various subjects.

The loss of Vitamin C during the preparation of radioactive air, water and food, and obtaining of sulphur are among the subjects he has worked on.

Dr. Burgess has been a member of Committees for disinfectants for contagious diseases and cinematography industry, acting as the chairman of the Executive committees from time to time.

OIL INDUSTRY SEMINAR IN IZMIR

p. 8

The Oil Industry Seminar arranged by the Turkish Union of Chambers, AID and American Soya Union was held on 3-5/9/1962.

The participants in the seminar were Mr. Emin Boysan, one of the vice presidents of the Foreign Trade Department, representatives of the Turkish Union of Chambers and Chambers of Commerce, Industry and Exchanges, agriculturists and veterinaries from the Ankara University, Secretary General of the Turkish Standards Institute, experts from AID and American Soya Union, Agricultural Attaché from the American Embassy, Prof. Antonio Vargas from Seville Olive Agriculture Institute, and representatives of many other institutions and associations concerned.

Among many subjects discussed in relation to the oil industry was the Turkish Draft Standard for olive oil and many constructive suggestions were made in relation with it.

Speakers on the need of expediting standards for oil seeds and olive oil thanked the Turkish Standards Institute for its efforts in this respect and recommended that work on these standards should be completed and made applicable as soon as possible.

NEWS FROM TURKEY

p. 9

Studies on the Five Year Economic and Social Development Plan are nearing completion.

The draft plan prepared by the State Planning Organization has on July 12 been submitted for analysis to a committee consisting of the Council of Ministers and the experts of the State Planning Organization. The committee completed its studies on the 28th of

August 1962. The draft plan was then forwarded to a Council formed by the representatives of universities, various professional organizations and the labour organizations for their comments. The Council completed its report on the plan on the 18th September 1962. The draft plan has now been submitted to the Council of Ministers for finalization. The Five Year Plan will shortly be presented to the Grand National Assembly for approval by the Council of Ministers.

MEETING OF THE INTERNATIONAL FINANCE COMMITTEE

The International Finance Committee met in Istanbul on 12th September 1962. The session was opened by the speech given by Prof. Maison, the President of the International Finance Committee. The studies of the Committee ended on the 14th September.

ACCOUNTANTS' CONFERENCE

The Accountants' Conference was held in Ankara on 4 September 1962. Items in the balance sheet, standardization in accounting, unification of types of expenditure in cost accounting and the terms used in accounting were some of the most important subjects discussed during the meeting.

NEWS FROM TSE

p. 10

Mr. Faruk A. Sünter, President of Turkish Standards Institute, returned from Europe on the 20th of September. Mr. Sünter on this trip made various contacts related to various aspects of standard activities. Among these he has visited the International Standardization Organization and had a talk with Henry St Leger, the Secretary General of the said organization, during which they agreed that an international committee meeting should be held in Ankara on the occasion of the opening of the Turkish Standards Institute compound in October 1963. Such a meeting of an international committee will be beneficial both in respect to standardization and the touristic promotion in view of the wide participation expected from various countries.

Mr. Sünter also visited the Export Promotion Center (ICE) in Rome. This Center is similar to The Export Promotion Research Center (IGEME) in Ankara except that it carries the responsibility to control the standards set up.

In Milan Mr. Sünter visited the Italian Standards Institute and explained to Mr. Rossi, the Director of the Italian Standards Institute, the recent progress recorded by the TSE. Mr. Sünter stated mainly that in Turkey the idea of standards was first taken up in 1930 at which time it was considered a job to be performed by the government, that this situation lasted until 1954 when Turkey invited Mr. Olle Sturen from Sweden under the United Nations Aid Fund, that Mr. Sturen worked with Mr. Sünter who at that time was the Secretary General of Turkish Union of Chambers of Commerce, Industry and Exchanges, that to-day's Turkish Standards Institute was born from the joint work done at that time, that TSE had been accepted as a member by ISO in 1955, and that the main effort of the TSE was observed in 1960 in consequence of which the TSE became the axis of all standardization activities in the industrial and agricultural field.

Mr. Sünter concluded his statement by saying that to-day the Institute was very near completing its organization, that a standardization compound is under construction complete with various laboratories, that the system of standards is similar to those in the U.S. and England in that they start with an explanation, and that the Institute had set up about 50 standards

up to the present and intended to set up 100 more during the next working year.

— In view of the wide interest in the standard for liquid gas tubes the TSE decided to give priority to its publication.

— Two TSE Laboratory experts who were selected to be trained in the U.S. in accordance with a program prepared jointly with AID left for the States. They will stay in the States for one year and visit the British Standards Institute on their way back home.

— Along with requests for standards received from the Ministries, some requests have started to be received also from the private sector.

— Decree pertaining to TS. 2, TS. 17 and TS. 18 have been signed and will soon be published in the Official Gazette.

DECREE PERTAINING TO LEAD BATTERIES

p. 11

The new text modifying the 4th and 5th articles of TS. 13, Lead Batteries, has been agreed upon by the Council of Ministers, and the decree No. 6/921 dated 12.9.1962 was published in Official Gazette No. 11210 dated 19th September 1962. The decree will become effective 15 days after its publication.

PENALTIES FOR VIOLATION OF STANDARDS

p. 13

As may be known the enforcement of standards takes place in accordance with Law No. 1705. The same Law also contains the penalties for those who violate standards. The law goes further to state that in the case of repetition of violation the penalties will be more severe. In this article violations and penalties are examined.

VIOLATIONS OF LAW :

Law No. 1075 dated 1930 recognizes certain rights for the government in respect to standards of all agricultural, animal and mineral products. The Government took care of the measures stipulated in the law by publishing «Norm Regulations». The norms contained the technical specifications of a certain product as well as the manner and conditions of control. Thus the regulations could be considered as standard on the one hand and a certificate showing the control procedure. As a result of efforts to avoid repeating the provisions of control which were generally similar in nature the regulation pertaining to application of Turkish Standards came into being and was published in the Official Gazette dated 4th December 1959. The control of new standards is carried out in accordance with the provisions of this regulation.

GUILT AND ESTABLISHMENT OF GUILT

Controllers visit work places to see whether the product on sale complies with the standard set up for it. If they are not satisfied by inspection by eye they are allowed to take samples in accordance with article 3 of the law and article 7 of the regulation. If as a result of laboratory analysis they can establish non conformity to the standard they proceed with the legal steps laid down in the law.

WHO IS THE GUILTY PARTY?

Article 6 of the law mentions «those who violate decrees and regulations, whether or not they are tradesmen». Therefore, tradesmen, industrialists and others who violate standards are guilty.

Penalties

Penalties for those who are established to be guilty are given by courts where such cases are to be treated as urgent in accordance with the law, among which are :

1. Heavy penalty of money up to TL. 5000.
2. If malice is established than the penalty may be doubled.
3. In case of repetition of violation imprisonment up to three years is added.
4. If it is established that violation of standards has become a habit the guilty person may be forbidded from business.
5. The names of the guilty persons may be published in local newspapers.
6. Their names may also be included in the black list of the Chambers of Commerce, Industry and Trade.

STANDARDIZATION OF MEERSCHAUM

p. 14

Meerschaum is a kind of magnesium hydro silicate. Its colour varies between white and yellow. When it is extricated from the ground it has the softness of soap and become hard after being exposed to air. It is an ore particular to the area it is found.

Raw meerschaum has to undergo various treatments before it can be processed.

Meerschaum is divided into six types as to size and properties and these types are divided into twelve among themselves.

CLASSIFICATION AND PACKING :

Classification and packing of meerschaum has been determined hundred of years ago. This classification is still valid. The sales unit of meerschaum is a box. Certain types are sold in boxes of $14 \times 34 \times 70$ and others in boxes of $14 \times 34 \times 80$ made of pine wood. Meerschaum pieces are packed in these boxes with cotton in a way not to touch each other.

INSPECTION AND CONTROL :

The inspection and control of meerschaum is handled by Eskişehir Chamber of Commerce and Industry. Packing and labelling are handled by three inspectors from the said Chamber of Commerce and Industry. However, for the last two years sale of the lowest type of meerschaum in canvas sacks is allowed as the demand for this type has become very low.

Classification of meerschaum is, as explained above, based on experience of many years. This classification seems to satisfy the foreign buyers. In spite of this, classification and packing, meerschaum needs to be standardized. Research is being carried out to determine whether meerschaum can be used in the electric industry as insulator.

CAN MEERSCHAUM BE STANDARDIZED ? :

As meerschaum is found in veins in the ground it is not possible to extract it by means of compressors. The stone comes in various sizes and shapes. Therefore it is not possible to standardize the stone itself. In the case of meerschaum standardization means packing. The traditional packing system appears to need certain modifications. In conclusion it can be said that a standard is required for the classification and packing of this stone.

NEW STANDARDS

p. 17

The New Soap Standard

The Turkish Standards Institute presented the Turkish industry with a new standard on 24 July 1962. It is the soap standard called TS. 54, which will interest a wide circle of consumers.

The traditional Turkish soap industry has now been freed from the hard to interpret provisions of the Norm regulation which has been in effect since 1952.

The newest aspect brought by the standard is the classification of soaps according to the oil acid content. In the Norm Regulation this classification was according to places of use.

The classification comprises of extra, first, second and third classes. According to this classification the extra soaps contain 75% or more oil acid. This type includes hand soaps, shaving soaps and hair soaps.

The first class has an oil acid content of 62%. This type includes bath soaps. The second and third class soaps have acid contents of 40% or less respectively and all other types of soaps are included in these two classes accordingly.

The standard allows the manufacture of other types of soaps as long as the basic requirements of the standard are observed.

The first part of the standard deals with inspection and testing methods.

Another new thing which the standard has brought is the marking system of soaps according to the classification. They will be marked as A, B, C and D. Thus the consumer will easily judge the quality of the soap he is buying no matter under what brand it is marketed.

PEACH STANDARD IS MADE OBLIGATORY

p. 19

TS. 42, peach standard, prepared by the TSE is made obligatory by decision No. 6/733 dated 17.7.1962 of the Council of Ministers.

As may already be known the peach standard covers only table peaches. Peaches processed in various ways, preserved or dried are left outside of this standard.

Table peaches are divided into 13 types. The standard specifies the properties of each type. They are namely :

- 1.2.1. Mayflower
- 1.2.2. Precocissima
- 1.2.3. Starkings delicious
- 1.2.4. Dixired
- 1.2.5. Redhaven I
- 1.2.6. Golden jubilee
- 1.2.7. July elberta
- 1.2.8. Hale Haven
- 1.2.9. J. H. Hale
- 1.2.10. Fowler
- 1.2.11. Elberta giant
- 1.2.12. Shipper's late red
- 1.2.13. Riocosco gem

The standard describes how these types are to be selected, what the defects consist of, manner of stacking, tolerances, marketing conditions, labelling, and sampling.

In accordance with Decree No. 6/733 the standard shall be enforced only for export peaches. The reason for this provision is to avoid having to destroy the peaches not conforming to the standard. Otherwise it would not be possible for us to eat peaches. At the same time it is not possible to control the conformity to standard in the domestic market.

For the export season of 1962 Istanbul Exports Chief Controller's office has been selected as the controlling center.

Zürtas in Bursa exported 210 tons of peaches by the Dutch ship Tubal in accordance with the new standard before the standard had been enforced. Information received from England where the peaches were shipped proves that Turkish peaches were well received. This shows that the standard has been prepared well. It can now be expected that peaches exported under control will find good markets abroad.

STANDARD NEWS FROM THE WORLD

p. 21

In Iran a Standards Institute has been founded in accordance with a decision of the Ministry of Commerce.

This institute is a little different from TSE, having been given the duty of control as well.

The Board of Directors of the Iranian Institute includes the Ministers of Commerce, Agriculture, Industry Mining and the representative of the Chamber of Commerce.

The Institute is financed by the Ministry of Commerce.

— Laboratory expert Henry T. Wensel arrived in Ankara on 18.9.1962. Mr. Wensel will work in the TSE Laboratory the construction of which is nearing completion. He will also supervise the erection of equipment and installations in the laboratory. Mr. Wensel came to Turkey under an agreement made with AID.

-- Since the acceptance of Industrial Standardization Law Japan recorded a great deal of progress. By the year 1957 Japan's Industrial Standards Committee had set up standards for 5397 manufactured products.

JIS, has 240 permanent members and various temporary members among manufacturers, suppliers, buyers and government departments. It has 28 sections and more than 1500 technical committees.

JIS is a member of ISO and IEC.

STUDIES ON OLIVE STANDARD

p. 22

Turkish Olive Standard will ensure the promotion and consumption all over the world of Turkish table olives.

The olive standard in Turkey should commence with tolerances and be developed at short intervals.

The major olive suppliers of the world are Italy and Greece and they have developed their own standards on basis of their long experiences.

Algiers laid down some principles in connection with production of olives in 1937.

Israel, wishing to take the leadership in preserved green olives from others set up standards for olives in 1955 and later developed them to perfection in 1959.

In Turkey there is a certain classification in accordance with size. In exchanges olives are graded in accordance with the number of olives per kilo. However this type of grading does not in any way take into consideration the spoiled olives that may be among the number of olives per kilo.

The trade volume of olives in Turkey amounts to about TL 120 million while immature and to TL 218 million after pickled.

This shows that Turkey is far behind in respect to standardization of olives, and consequently unable to promote its olive business inside or outside Turkey.

The Turkish olive standard will have to deal with two subjects : black olives and green olives.

It is deemed more proper to take up black olives first in order to get the Turkish manufacturers used to the standard. Therefore, all sweetened olives, whether by pickling or any other method should be within the scope of the standard. On the other hand, since the oil obtained from the flesh of the olive is among nourishing foods this also must take place in the standard. In this way mixed sale of high and low oil content olives shall be prevented.

It is also deemed necessary to replace deep baskets for boxes both in respect to preventing spoilage and lowering expenses of transportation.

Retail sales of olives should be made in packages.

However, in view of the shortage of qualified labour, measures must be taken to diminish the errors in packing to the minimum.

The standard should never take into consideration that consumers wash the olives they purchase themselves at their homes.

Olives should be clean and free of foreign materials. However, the standard should allow the addition of certain flavour adding materials.

A standard to be prepared on the above mentioned principles will surely be in favour of the consumer and help the promotion of Turkish olives in foreign markets.

STANDARDIZATION OF CANS IN FRANCE

p. 26

In this article translated from the «Courier de la Normalisation » the practical results of the standard for cans are described. It is also explained that standardization means simplifying, unification and particularization, which results in saving in materials, reduction of cost, and assuring the consumer of the quality.

Therefore the first step was to reduce the number of types of cans, and ensure replacement among various types of tin cans.

It was first in 1945 that the standardization of tin cans was studied thoroughly.

The standard stipulated the volumes and bottom shapes of the cans. For instance the volume for fruits, vegetables and tuna fish was to be 850 cm³ whereas the volume for other fish and sardines was to be 750 cm³. The shapes of the bottom of the cans were classified as round, square, oval, and trapeze.

The manufacturers are right in saying that the tin container of a product should impress the buyer favourably in a way to increase sales.

To-day's standard enables all manufacturers to use AFNOR (French Standardization Union) cans.

Unification of can types resulted in mass production of cans which causes a great deal of saving from labour and materials.

It is because of this standard that the cost of cans has decreased so much, due to the use of uniform equipment of high production capacity.